

**Razvoj instrumenata nadzora
za pravosudne i policijske institucije
Zapadnog Balkana
2009.-2011.**

**Izvještaj o tehničkoj procjeni
Bosna i Hercegovina**

CARDS Regionalni akcijski program

uz finansijsku podršku
Europske komisije

juni 2010. godine

Odricanje od odgovornosti

Ovaj izvještaj nije formalno redigiran.

Sadržaj ove publikacije ne odražava neophodno stavove ili politike UNODC-a ili organizacija koje su dale svoj doprinos, niti se podrazumijeva njihovo odobrenje sadržaja. Korištene oznake i način predstavljanja materijala u ovoj publikaciji ne podrazumijevaju izražavanje bilo kakvog mišljenja UNODC-a u pogledu pravnog statusa bilo koje zemlje, teritorije, grada ili nadležnih tijela, niti u pogledu razgraničavanja njihovih državnih ili područnih granica.

Komentari u vezi s ovim izvještajem su dobrodošli i mogu se uputiti na slijedeću adresu:

Statistics and Survey Section (Odjel za statistiku i istraživanje)
United Nations Office on Drugs and Crime
PO Box 500
1400 Vienna
Austria
Tel: (+43) 1 26060 5475
Fax: (+43) 1 26060 7 5475
E-mail: sass.crime@unodc.org
Website: www.unodc.org

Zahvale

UNODC želi zahvaliti Evropskoj komisiji na finansijskoj podršci pruženoj za pripremu i objavljivanje ovog izvještaja u okviru Regionalnog programa CARDS 2006.

Ovaj izvještaj nastao je pod odgovornošću Odjela za statistiku i istraživanje (SASS) i Regionalnog ureda programa za jugoistočnu Evropu (RPOSEE) u sklopu Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC), a na osnovu istraživanja provedenog u Bosni i Hercegovini u okviru misije UNODC-a i Zajedničkog istražnog centra za transnacionalni kriminal (TRANSCRIME) u novembru 2009. godine.

Lokalno istraživanje i organizacija misije:

Almir Maljević (lokalna osoba za kontakt)

Koordinacija istraživanja i izrada izvještaja:

TRANSCRIME: Barbara Vettori (istraživanje i izrada nacrt)
Ernesto Savona (koordiniranje istraživanja)

UNODC: Michael Jandl (urednik izvještaja)
Steven Malby (koordiniranje istraživanja)
Anna Alvazzi del Frate (koordiniranje istraživanja)
Carla Ciavarella (upravljanje projektom)
Angela Me (upravljanje projektom)

Izveštaj o tehničkoj procjeni Bosna i Hercegovina

1

1. Uvod i osnovne informacije

Ovaj izvještaj napisan je u kontekstu projekta 'Razvoj instrumenata nadzora za pravosudne i policijske institucije Zapadnog Balkana' finansiranog od strane Evropske unije u okviru Regionalnog akcijskog programa CARDS. Izvještaj opisuje sisteme prikupljanja podataka u Bosni i Hercegovini (BiH) o kriminalu i krivičnom pravosuđu, kao i o migracijama, azilu i vizama, na osnovu informacija prikupljenih u toku terenskih istraživačkih posjeta održanih u Sarajevu i Banjoj Luci od 18. do 29. oktobra 2009. Istraživačku misiju proveo je Ured Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal (UNODC), u partnerstvu sa Zajedničkim istražnim centrom za transnacionalni kriminal (TRANSCRIME), te uz podršku UNODC-ove osobe za kontakt u Bosni i Hercegovini. Cijela ova misija bila je moguća zahvaljujući bliskoj saradnji i pomoći bosanskohercegovačkih nadležnih tijela, a dodatnu prednost predstavljali su vrijeme i informacije date od strane mnogih institucija i pojedinaca s kojima je u toku posjete ostvaren kontakt.

Cilj ovdje predstavljene tehničke misije bio je u tome da se opiše i ocijeni proces prikupljanja, analize i korištenja statističkih podataka o okviru pravosuđa i unutarnjih poslova u Bosni i Hercegovini u usporedbi sa međunarodnim standardima i standardima EU. Odnosno, radi se o sastavnom dijelu serije projektnih aktivnosti čiji krajnji cilj je usklađivanje postojećih državnih statističkih mehanizama pravosudnih i institucija unutarnjih poslova u zemljama i na teritoriji Zapadnog Balkana sa odgovarajućom pravnom stečevinom, standardima i najboljom praksom na međunarodnom nivou i na nivou Evropske unije. Dosadašnje projektne aktivnosti uključuju istraživačku studiju pod nazivom 'Osnovno istraživanje o sistemima i kontekstu: statistika o pravosuđu i unutarnjim poslovima na Zapadnom Balkanu' i drugu studiju pod nazivom 'Izrada statističkih standarda u oblasti kriminala i krivičnog pravosuđa – međunarodni standardi i pravna stečevina EU'. Daljnje projektne aktivnosti obuhvatit će izradu tehničkih smjernica, izradu regionalnih indikatora i ciljanu izgradnju kapaciteta u području prikupljanja podataka i izrade statistike za institucije u oblasti pravosuđa i unutarnjih poslova.

Standardi koji se koriste pri procjeni u ovom izvještaju u više detalja su objašnjeni u studiji pod nazivom 'Izrada statističkih standarda u oblasti kriminala i krivičnog pravosuđa – međunarodni standardi i pravna stečevina EU'. Kao što je navedeno u studiji, standardi na nivou Evropske unije, koji se odnose na statistiku u području pravosuđa i unutarnjih poslova, i dalje su u početnoj fazi razvoju. Mnogi 'standardi' mogu se pronaći u (neobavezujućem) materijalu stručnih grupa imenovanih od strane EU i djelovanju odgovarajućih organizacija EU, kao što je Statistički ured evropskih zajednica (Eurostat), a ne u tolikoj mjeri u pravnoj stečevini EU koja ima snagu zakona. S obzirom na to, u okviru skupa standarda, korištenih u ovom izvještaju o procjeni, norme na nivou Evropske unije dopunjene su relevantnim naporima, uložnim na međunarodnom nivou, uključujući elemente koje su izradili Ujedinjeni narodi u Priručniku o razvoju sistema statistike za krivično pravosuđe. Stoga, standardi procjene trebaju se smatrati reprezentativnim za ključne aspekte koji su zajednički normama i standardima koji se razvijaju na nivou Evropske unije i na međunarodnom nivou. U

slučajevima kada se određeni standard razvija na poseban način na nivou Evropske unije, ili je eksplicitno sadržan u obavezujućoj pravnoj stečevini, to je jasno naznačeno u dodatnim napomenama koje se odnose na taj standard.

2. Statistika o kriminalu i krivičnom pravosuđu

2.1 Policijska statistika

2.1.1. Uvod

2.1.1.1. Institucije odgovorne za prikupljanje podataka i upravljanje podacima

Struktura policije u Bosni i Hercegovini (BiH) je složena. Postoji nekoliko samostalnih agencija za provedbu zakona koje su podijeljene na a) državni nivo (BiH) i b) nivoe entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republike Srpske (RS), kao i Brčko Distrikta BiH (BDBiH).

Državni nivo

Na državnom nivou, policijom upravlja Ministarstvo sigurnosti BiH koje obuhvata Graničnu policiju Bosne i Hercegovine, Državnu agenciju za istrage i zaštitu (SIPA), Službu za strance i druge službe.

Posebno, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) osnovana je 2002. godine kao neovisna institucija Bosne i Hercegovine zadužena za prikupljanje i obradu informacija koje su od interesa za primjenu međunarodnog prava i BiH krivičnih zakona, kao i zaštitu bitnih osoba, diplomatskih, konzularnih misija i vladinih institucija u Bosni i Hercegovini. Odjel za krivične istrage radi na sprječavanju, otkrivanju i istragama krivičnih djela koja su u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine, te otkrivanju i hapšenju počinitelja pod supervizijom Tužilaštva Bosne i Hercegovine.¹

Na regionalnom nivou, SIPA ima četiri ureda: jedan u Banjoj Luci, jedan u Mostaru, jedan u Sarajevu i jedan u Tuzli.² Regionalni nivo je organiziran u iste odjele kao što je to slučaj na centralnom nivou.

Federacija BiH

U okviru Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH), postoji Ministarstvo unutarnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine i deset kantonalnih ministarstava unutarnjih poslova. Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP FBiH) ima svoj odjel za krivične istrage koji uglavnom radi na predmetima ozbiljnih krivičnih djela koja su povezana sa organiziranim kriminalom.³ Ukoliko se bilo koje od ovih krivičnih djela prvo otkrije na kantonalnom nivou, informacije treba da se odmah prosljede MUP-u FBiH, koje provodi istrage i onda upućuje predmete Tužilaštvu. Zatim Tužilaštvo odlučuje da li će se predmet dodijeliti MUP-u FBiH ili SIPA-i. Pored toga, postoji deset kantonalnih ministarstava unutarnjih poslova.⁴ Policijsku statistiku izrađuje MUP FBiH i kantonalni

¹ SIPA je organizirana u 7 odsjeka: 1. Odsjek za borbu protiv terorizma i trgovine nuklearnim, biološkim i hemijskim oružjem. 2. Odsjek za sprječavanje i otkrivanje finansijskog kriminala i korupcije. 3. Odsjek za sprječavanje i otkrivanje organiziranog kriminala. 4. Odsjek za sprječavanje i otkrivanje kriminala u vezi sa trgovinom ljudima. 5. Odsjek za sprječavanje i otkrivanje kriminala u vezi sa opojnim drogama. 6. Odsjek za sprječavanje i otkrivanje kriminala u vezi sa ostalim krivičnim djelima. 7. Odsjek za kriminalističko-obavještajne poslove.

² Za više informacija vidjeti <http://www.sipa.gov.ba>.

³ Odjel za krivične istrage MUP-a FBiH organiziran je u slijedeća četiri odsjeka: Odsjek za imovinski kriminal (najteža djela razbojništva, ucjenjivanja, pljačke i krađe automobila), Odsjek za krvne delikte (posebno, vezane za organizirani kriminal) i Odsjek za borbu protiv trgovine ljudima i ratne zločine.

⁴ Vidjeti www.fmup.gov.ba.

MUP-ovi. Svaki kanton je organiziran prema policijskim upravama koje pokrivaju jednu ili više općina (npr. Kanton Sarajevo čini pet policijskih uprava koje pokrivaju osam policijskih stanica).

Republika Srpska

U okviru Republike Srpske (RS), policijom upravlja Ministarstvo unutarnjih poslova RS. Prikupljanje statističkih podataka temelji se na organizacijskoj strukturi MUP-a RS koje je strukturirano na tri nivoa. Na prvom nivou postoje 84 policijske stanice, na drugom nivou postoji pet centara javne bezbjednosti (CJB) i na trećem nivou MUP RS.⁵ Nadležnosti između tri nivoa su jasno podijeljene. Neke predmete u potpunosti prate policijske stanice, dok neke složenije predmete (predmete povezane sa organiziranim kriminalom, trgovinom ljudima) moraju rješavati centri javne bezbjednosti. Podaci se prikupljaju na prvom i drugom nivou, dok analitički odjeli postoje tek na drugom i trećem nivou.

Distrikt Brčko

U okviru Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (BDBiH) policijom upravlja Policija Brčko Distrikta koja ima šefa i dva zamjenika šefa policije, kako je definirano Članovima 58-61 Statuta Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine od 7. decembra 1999. Policija Distrikta Brčko sastoji se od tri jedinice (Opće policije, Kriminalističke policije i Saobraćajne policije), od kojih svaka jedinica izrađuje svoj statistički izvještaj. Ovi izvještaji kasnije sastavlja jedan službenik u Jedinici za analitiku policije Distrikta Brčko.

2.1.2. Unos podataka (evidentiranje krivičnih djela)

2.1.2.1. Unos podataka

Standard

Svaki slučaj krivičnog djela koji uoči policija, koji je prijavljen ili onaj na koji postoji sumnja, potrebno je evidentirati u okviru nadležnog tijela kao slučaj krivičnog djela (ili prije ili nakon određene početne istrage). Granica iznad koje se evidentiraju događaji u kojima postoji sumnja na krivično djelo treba biti jasno definirana. Svim jedinicama odgovornim za evidentiranje podataka potrebno je osigurati jasna pravila o evidentiranju podataka, a ta pravila se trebaju na usklađen način primjenjivati u cijelom sistemu. Prilikom evidentiranja krivičnih djela, policija treba koristiti sistem zasnovan na jediničnim zapisima koji sadrži detalje o svakom pojedinačnom slučaju i optuženoj osobi ('formalnom kontaktu' osobe sa policijom u svojstvu osumnjičenika).

Procjena

Evidentiranje krivičnih djela nije jedinstveno u Bosni i Hercegovini. Iako je unos podataka sličan na svim nivoima policije u Bosni i Hercegovini, postoje određene bitne razlike.

U FBiH, sva krivična ponašanja prijavljuju se policiji (putem telefona ili osobno) ili ih otkrivaju policijski službenici u toku svakodnevnog rada i evidentiraju se u registar/upisnik dnevnih događaja policijske stanice koji se vodi ručno. Struktura upisnička dnevnih događaja je sljedeća: 1. redni broj događaja; 2. datum i vrijeme evidentiranja; 3. ime osobe koja vrši evidenciju; 4. kratak opis; 5-8 vrsta događaja (7. je krivično djelo, 8. je prekršaj); od 9. do 10. žrtva (javna ili privatna osoba); 11. identitet žrtve; od 12. do 13. ko je ovlašten za daljnje postupanje (bilo po službenoj dužnosti ili ne); 14. i 15. šta je učinjeno (hapšenje, podnošenje prijave); 16. i 17. kako je slučaj razriješen (na licu mjesta ili kasnije) 18. identitet osumnjičenog; 19. dodatne napomene.

⁵ Pet centara javne bezbjednosti smješteni su u Banjoj Luci, Doboju, Bijeljini, Istočnom Sarajevu i Trebinju. Vidjeti http://www.mup.vladars.net/index_ft.htm.

U slučaju krivičnog djela (kao što je navedeno pod gore navedenim brojem 7), osoba koja podnosi prijavu upućuje se u Odjel za krivičnu istragu gdje se popunjava prijava i u isto vrijeme obavještava tužitelj. Stoga, granica za evidentiranje krivičnog predmeta je kada istrage započnu pod supervizijom ili kada ih vodi tužitelj. Prikupljeni dokazi se objedinjuju i predaju tužitelju u okviru službene prijave, definirane u okviru BiH Zakona o krivičnom postupku; ukoliko je osoba uhapšena, ova prijava mora biti predana unutar 24 sata, a u drugim slučajevima u okviru nekoliko dana; ukoliko je počinitelj nepoznat, registracija predmeta se obično provodi unutar jedne sedmice. Službenu prijavu za tužitelja mora potpisati šef policijske uprave i služi kao osnova za ručnu evidenciju događaja u krivični registar/upisnik. Krivični registar je dostupan (na papiru) samo na nivou policijske uprave.⁶ Format krivičnog registra je isti u čitavoj FBiH i uključuje slijedeće podatke⁷: redni broj predmeta; podaci o podnošenju i rješavanju predmeta; podaci o žrtvi; podaci o osumnjičenom; podaci o krivičnom djelu; podaci o postupcima; podaci o dostavi statističkog formulara analitičkom odjelu; itd. Vidjeti Prilog I za popis podataka upisanih u krivični registar Policije FBiH.

Za svaki predmet koji se evidentira, centralna analitička jedinica u kantonalnom MUP-u odmah dodjeljuje jedinstveni identifikacijski broj čim je o krivičnom djelu obavijesti policijska stanica ili odjel za izvještavanje. Na ovaj način, osnovne informacije o predmetu evidentiraju se u kantonalnom MUP-u, paralelno sa evidentiranjem u krivičnom registru i mogu se koristiti za osnovne kontrole kvaliteta (putem poređenja ukupnog broja).

U RS, krivična djela se također prvo evidentiraju u registar dnevnih događaja gdje sve policijske stanice i centri javne bezbjednosti (CJB) evidentiraju sve incidente vrijedne pažnje (ne samo krivična djela).⁸ Od 2009. godine, ovi upisnici dostupni su i u elektronskom obliku, iako se trenutno paralelno vode i upisnici u štampanom obliku. Trenutno je u MUP-u u toku projekt čiji cilj je online povezivanje svih registara dnevnih događaja. Za svaki događaj, u registar dnevnih događaja unose se osnovni podaci, uključujući redni broj predmeta; datume podnošenja prijave predmeta; podatke o žrtvi; podatke o osumnjičenom; vrsti djela (krivično djelo ili prekršaj); podatke o postupcima (poduzetim mjerama); itd. Vidjeti Prilog II za popis podataka unesenih u registar dnevnih događaja u RS.

Ukoliko se događaj označi kao krivično djelo, upis predmeta sa informacijama o počinjenom djelu i počiniteljima upis u krivični registar vrši policijska stanica ili CJB. To se radi ručno, na papiru, i prikupljaju se osnovne informacije o predmetu i njegovim posljedicama, da li je počinitelj poznat/nepoznat i kada je informiran tužilac.

U BDBiH, svi događaji vrijedni pažnje prvo se unose u registar dnevnih događaja koji je u elektronskom obliku. Kada se predmet otvori, provjeravaju se i analiziraju elementi krivičnog djela na osnovu podnesene prijave. Svi predmeti se unose u jedan od tri registra i, stoga, klasificiraju kao jedan od tri vrste predmeta: KT – predmeti sa poznatim počiniteljem; KTN – predmeti sa nepoznatim počiniteljem; i KTA – predmeti u kojima nije jasno da li postoje elementi krivičnog djela. U KT, KTA i KTN upisnicima, predmetima se dodjeljuje jedinstveni i hronološki broj.⁹ Samo krivična djela sa poznatim počiniteljima unose se u krivični registar i upućuju Tužilaštvu uz dodijeljen KU

⁶ U suštini postoje tri primjerka prijave za tužitelja: 1. Original za tužitelja; 2. Jedna kopija koja se zadržava za operativni rad, i 3. Još jedna koja ostaje u policijskoj upravi, čija analitička jedinica vodi krivični registar. Uz pomoć ovog trećeg primjerka, administrativni službenik evidentira pojedinačne krivične predmete u krivični registar.

⁷ Treba napomenuti da je krivični registar u izvjesnoj mjeri promijenjen u junu 2009. godine (postao je nešto detaljniji) ali su statistički obrasci za izvještavanje ostali isti i još uvijek su zasnovani na starom formatu.

⁸ Pored toga, postoje drugi upisnici gdje se upisuju podaci o specifičnim aspektima slučajeva (npr. zaplijenjeni predmeti, oružje, djela počinjena od strane maloljetnika, uhapšene osobe, itd.)

⁹ Brojevi se dodjeljuju za sve kategorije zajedno.

broj. S druge strane, optužbe protiv nepoznatih počinitelja, podnose se Tužilaštvu pod jednostavnim brojem protokola. Ovakav način evidentiranja predmeta uspostavljen je 2002. godine, s ciljem da se usklade policijske evidencije sa evidencijom tužilaca. Podaci prikupljeni u krivičnom registru (KU) uključuju podatke o predmetu, žrtvi i počinitelju, uključujući KU broj; datum prijave; datum otkrivanja; podatke o žrtvi; podatke o osumnjičenom (ime, JMBG, datum rođenja, adresa, zanimanje, prethodne osude, da li je osoba maloljetna, državljanstvo); krivično djelo u okviru člana Krivičnog zakona i da li je osoba uhapšena.

Evidentiranje krivičnih djela u okviru SIPA-e je veoma slično gore navedenim procedurama evidentiranja. Ukoliko tužitelj odluči da slučaj spada u okvire nadležnosti SIPA-e, predmet se registriira u njihovom krivičnom registru, koji je u štampanom obliku. Iako zakon zahtjeva da SIPA vodi registar za djela sa nepoznatim počiniteljima, u praksi takva djela se ne evidentiraju.

Međunarodni program pomoći u kriminalističkoj obuci (ICITAP) je godinama radio na izradi i usvajanju jedinstvenih instrumenata i praksi za evidentiranje krivičnih djela i izvještavanje u cijeloj BiH. ICITAP je izradio ICITAP-ov 'standardni obrazac za prijavu događaja' (za izvještavanje o krivičnim djelima, prekršajima i drugim događajima) i opremio je policijske urede sa računarima i instrumentima za online izvještavanje. Iako je ICITAP uložio velike napore i investirao u ovaj sistem, istraživačka misija UNODC-a susrela se sa ograničenim poznavanjem sistema na nivou lokalnih i regionalnih policijskih struktura. Korištenje jedinstvenih obrazaca za izvještavanje o događajima i online sistema za izvještavanje, stoga, nije jedinstveno i ne koristi se za izvještavanje o krivičnim djelima na nivou cijele države.

Na kraju, može se navesti da je evidentiranje i prijavljivanje krivičnih djela u BiH još uvijek fragmentirano. U svim entitetima i na svim nivoima u BiH, policijski podaci o krivičnim djelima evidentiraju se u krivični registar kada postoji dovoljno dokaza da bi se podnijela prijava tužilaštvu. Tužilaštvo, također ima veću ili manju ulogu u klasifikaciji incidenta kao krivičnog djela ili ne i određivanju kojoj agenciji za provedbu zakona, na kojem nivou, će se dodijeliti krivični predmet. Podaci evidentirani u krivičnom registru/upisniku (KU) općenito uključuju podatke o predmetu, žrtvi i počinitelju, ali se evidentira malo podataka o osobnim karakteristikama počinitelja ili žrtava. Podaci se uglavnom evidentiraju i za djela u kojima je poznat i u kojima je nepoznat počinitelj, osim u Distriktu Brčko i predmetima dodijeljenim SIPA-i, gdje se evidentiraju predmeti samo sa poznatim počiniteljem.

2.1.2.2. Osobni podaci

Standard

Osobni podaci o osumnjičenom počinitelju (tamo gdje je to primjenljivo i žrtvi) trebaju sadržavati detalje o dobi, spolu, etničkoj pripadnosti, odnosu žrtve i počinitelja, državljanstvu i geografskom području boravišta. Podaci o osobi trebaju jasno opisati optužbu uz pozivanje na relevantne pravne odredbe. Odnos između optužbe i klasifikacije događaja treba biti jasan.

Procjena

Podaci o osumnjičenom počinitelju evidentiraju se u krivičnim upisnicima policije u FBiH, RS i BDBiH. Međutim, unosi se samo nekoliko osobnih detalja o osumnjičenim počiniteljima evidentiranih krivičnih djela. Evidentirani podaci uključuju uglavnom starosnu kategoriju (punoljetna osoba ili maloljetnik) i podatak da li je osoba povratnik u činjenju krivičnog djela. Ne evidentiraju se podaci o dobi, spolu, državljanstvu ili etničkoj pripadnosti, kao ni podaci o odnosu između počinitelja i žrtve. Također se evidentira samo mali broj općih podataka o žrtvi. Ne postoje odvojene osobne

evidencije počinitelja ili žrtava, osim unosa u krivičnom registru. Evidencija predmeta u krivičnom registru jasno navodi optužbu u skladu sa članom krivičnog zakona uz pozivanje na odgovarajuće zakonske odredbe, sadržane u primjenjivim krivičnim zakonima.

2.1.2.3. Numeriranje predmeta i integrirani registarski brojevi

Standard

Dobra je praksa da se svakom prijavljenom događaju u sistemu dodijeli 'broj događaja', a osobama koje su osumnjičene za počinjenje krivičnog djela 'integrirani registarski broj'. Osoba je tako povezana sa konkretnim događajem preko integriranog registarskog broja i broja događaja. Integrirani registarski broj se treba zadržati kada se predmet premjesti sa nivoa policije na nivo tužilaštva, te kasnije na sud, a ujedno se može koristiti kako bi se osobe mogle pratiti kroz čitav sistem, s ciljem da se izračunaju specifične stope smanjenja, prosječno vrijeme potrebno za procesuiranje i drugi indikatori učinka.

Procjena

Na svim nivoima sistema krivičnog pravosuđa u BiH dodjeljuje se poseban jedinstveni identifikacijski broj. U MUP-u FBiH jedinstveni identifikacijski broj (kolona 22 u krivičnom registru) dodjeljuje se predmetima koji spadaju u nadležnost Ministarstva. U kantonalnim ministarstvima, jedinstveni identifikacijski broj prvo dodjeljuje centralna analitička jedinica na nivou kantonalnog MUP-a. U RS, svakom predmetu se dodjeljuje jedinstveni identifikacijski broj koji čini skraćena krivičnog registra/upisa (KU) plus redni broj godine i numerički broj policijskih snaga koje vrše upis. Isti sistem numeriranja koristi se u SIPA-i. U Distriktu Brčko KU brojevi se dodjeljuju kada je počinitelj poznat i kada predmet ide u tužilaštvo.

Ovi identifikacijski brojevi na nivou policije nisu koordinirani od strane različitih policijskih snaga u BiH i ne odgovaraju brojevima predmeta koji se koriste u tužilačkom sistemu. Međutim, odgovarajući KU brojevi se uglavnom bilježe kao poseban upis u evidenciji tužilaštva. Praćenje predmeta u sistemu se stoga može raditi ručno.

Kada se na kantonalnom nivou otkriju predmeti organiziranog kriminala ili druga ozbiljna krivična djela koja su u nadležnosti SIPA-e, informacije se prvo upućuju Federalnom MUP-u koji provodi istragu i onda upućuje predmet Tužilaštvu koje odlučuje da li će ga dodijeliti organima na nivou Federacije ili SIPA-i. Ovo bi moglo dovesti do dvostrukog brojanja istog predmeta u SIPA-i i na nivou Federacije (jer policijske snage ne koriste iste jedinstvene identifikacijske brojeve).

2.1.2.4. Sistem klasifikacije djela

Standard

Prijavljene događaje potrebno je klasificirati putem korištenja standardnog sistema klasifikacije, pri čemu treba postojati jasno definiran odnos prema 'optužbi' koja se stavlja na teret osumnjičenoj osobi. Shema klasifikacije krivičnih djela treba da se na jedinstven način primjenjuje u svim policijskim stanicama.

Procjena

Standardni sistem klasifikacije, koji se koristi na svim nivoima, zasnovan je na krivičnim zakonima. Svaki entitet, kao i Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine, ima svoj Krivični zakon i, pored toga, postoji i Krivični zakon na državnom nivou koji obuhvata određene oblike težih krivičnih djela. Nakon reforme provedene 2003. godine, ova četiri različita krivična zakona su u većoj mjeri usklađena nego što je to bio slučaj u prošlosti. Međutim, postoje neke razlike koje utječu na shemu klasifikacije koja se koristi za

statističke svrhe. Iako je većina krivičnih djela u krivičnim zakonima slična, postoji nekoliko razlika, na primjer kada su u pitanju definicije moralnih krivičnih djela, starosne dobi za maloljetnike ili definicije krivičnih djela vezanih za drogu.¹⁰ Kao posljedica toga, podaci o broju krivičnih djela ili broju počinitelja, po specifičnoj vrsti krivičnog djela, nisu redovno dostupni na državnom nivou.

2.1.3. Tok podataka

2.1.3.1. Od lokalnog do centralnog nivoa

Standard

Lokalne policijske stanice trebaju o podacima izvještavati institucije na *centralnom* nivou u jedinstvenom formatu koristeći standardnu shemu klasifikacije krivičnih djela.

Procjena

Prikupljanje podataka o krivičnim djelima još uvijek je veoma fragmentirano u BiH i provode ga neovisno policijske snage u FBiH, RS-a kao i Distrikta Brčko i SIPA-e. Detaljni podaci dostupni su na nivou entiteta, ali samo ograničena količina podataka se redovno upućuje u Sektor za analitiku Ministarstva sigurnosti na državnom nivou.

Na svim nivoima policije u BiH, originalnu jediničnu evidenciju čine prijavljeni krivični predmeti, uključujući podatke o događaju, procesuiranju predmeta (osumnjichenom), počinitelju i žrtvi. Kada se podaci objedinjuju, jedinice koje se računaju na svim nivoima su prijavljena krivična djela i osobe (počinitelji) po vrsti optužbe. Iako je veći broj detalja o počiniteljima dostupan u krivičnom registru, kada se podaci objedinjuju vade se samo osnovni podaci o počiniteljima za statističke svrhe: uglavnom starosna kategorija (punoljetna osoba ili maloljetnik) te da li je počinitelj povratnik u činjenju krivičnog djela.

FBiH

U FBiH, administrativni službenik koji vodi krivični registar broji krivična djela i počinitelje ručno iz krivičnog registra na papiru i unosi podatke u računar u standardizirane tabele u excelu. Tabele se šalju u elektronskoj formi i u štampanoj formi (odštampano i sa pečatom) analitičkoj jedinici kantonalnog MUP-a. Standardiziranu tabelu dostavlja MUP Federacije i daje 'statistički pregled krivičnih djela i prijavljenih osoba'. Osnovni obrazac za statističko izvještavanje¹¹ obuhvata slijedeće informacije, uz podjelu po više od četiri stotine vrsta krivičnih djela na osnovu članova Krivičnog zakona FBiH:

- krivična djela (ukupan broj, broj krivičnih djela u kojima je poznat počinitelj, broj krivičnih djela sa nepoznatim počiniteljem, broj krivičnih djela koji su počinili stranci, broj krivičnih djela koji su počinile osobe koje žive RS);
- riješena krivična djela počinjena od strane nepoznatih počinitelja (ukupno i koliko iz prethodnog izvještajnog perioda);
- broj prijavljenih glavnih počinitelja (ukupan broj, od toga broj ispod 18 godina starosti, od toga broj povratnika u činjenju krivičnih djela i od toga broj uposlenika MUP-a);
- broj svih prijavljenih počinitelja;
- broj uhapšenih osoba (ukupno i procent osoba zadržanih u pritvoru do 24 sata).

¹⁰ Iako se većina djela vezanih za drogu smatra krivičnim djelima u FBiH, u RS neka djela vezana za drogu smatraju se samo upravnim prekršajima.

¹¹ Dodatne tabele za izvještavanje koriste se za oduzimanje opojnih droga i oružja.

Tabele lokalnih policijskih uprava dopunjavaju se tabelama koje ispunjava kantonalni MUP (za teška krivična djela koja su u njihovoj nadležnosti) te ih šalju u elektronskom obliku i na papiru (odštampano i sa pečatom) sva kantonalna ministarstva unutarnjih poslova MUP-u FBiH (ukupno 24 stranice sa podjelom po krivičnim djelima).

RS

U RS, na kraju svakog mjeseca, policijske stanice i pet CJB prebrojavaju ručno krivična djela i unose podatke u standardizirane excel tabele kako bi se izradili mjesečni analitički izvještaji (koji se sastoje samo od tabela). Ove tabele se upućuju analitičkoj jedinici MUP-a RS elektronski putem internog servera. Statistički podaci se prikupljaju po vrsti krivičnog djela (član i stav krivičnog zakona) o:

- Ukupan broj prijavljenih krivičnih djela,
- Ukupan broj prijavljenih krivičnih djela počinjenih od strane nepoznatog počinitelja,
- Ukupan broj riješenih krivičnih djela počinjenih od strane nepoznatog počinitelja,
- Broj izvještaja o počinjenom krivičnom djelu, podnesenih tužilaštvu,
- Broj prijavljenih osoba od kojeg povratnika u činjenju krivičnih djela, od kojeg broj maloljetnika,
- Ukupan broj riješenih krivičnih djela, procent riješenih, procent riješenih krivičnih djela po nepoznatim počiniteljima.

BDBiH

U Distriktu Brčko, analitička jedinica policije BDBiH izrađuje kratke mjesečne statističke izvještaje kao i duže izvještaje svakih šest mjeseci. Ovi izvještaji sadrže sažetak i posebno predstavljanje krivičnih djela po članovima Krivičnog zakona BDBiH, uključujući određena narativna objašnjenja.

SIPA

U okviru SIPA-e, svaki odjel na regionalnom i centralnom nivou ručno prebrojava krivična djela iz štampanog krivičnog registra i unosi podatke u standardne excel tabele na sedmičnoj osnovi. Mjesečni statistički podaci šalju se na disketi Analitičkom odjelu SIPA-e, gdje se izrađuju kvartalni izvještaji.

Ministarstvo sigurnosti

Na državnom nivou, statističke podatke o krivičnim djelima podnose entiteti Sektoru za analitiku u Ministarstvu sigurnosti svakih šest mjeseci (od kraja 2009. nadalje, svaka tri mjeseca), nakon što zaprime određeni zahtjev iz Sektora za analitiku. Ministarstvo sigurnosti može samo tražiti odgovor, a ne može narediti dostavljanje povratne informacije. U mnogim slučajevima, podaci se ne dostavljaju u posebnim tabelama, nego agencije na entitetskom nivou jednostavno prosljede svoje godišnje izvještaje i informativne dokumente. Kada Sektor za analitiku želi objediniti podatke o specifičnim vrstama krivičnih djela (npr. o trgovini ljudima) mora uputiti posebne zahtjeve kantonalnim ministarstvima unutarnjih poslova.

Što se tiče krivičnih djela vezanih uz opojne droge, postoje dodatni formulari (npr. za prikupljanje informacija o vrsti i količini zaplijenjenih opojnih droga) koje koriste svi odjeli koji rade na pitanjima opojnih droga u FBiH, RS i SIPA-i.¹² U FBiH je nadležnost za rješavanje predmeta vezanih uz drogu na kantonalnom nivou i ovi se formulari popunjavaju ručno i putem pošte ih dostavljaju kantonalna ministarstva unutarnjih poslova (potpisuje ih komesar kantonalnog ministarstva unutarnjih poslova) MUP-u FBiH, gdje se ručno objedinjuju podaci. MUP-ovi FBiH i RS šalju svoje objedinjene podatke o predmetima vezanim za drogu SIPA-i, putem pošte svaka tri mjeseca. Nakon toga, podaci se iz SIPA-e upućuju Ministarstvu sigurnosti.

¹² Ovi formulari odobreni su prije sedam godina, slijedom inicijative poduzete na nivou Federacije.

U pogledu različitih entiteta i institucija uključenih u prikupljanje podataka o krivičnim djelima u BiH, te u pogledu različitih krivičnih zakona, podaci na državnom nivou objedinjuju se samo u smislu širih kategorija krivičnih djela. Da bi se to uradilo, Sektor za analitiku u Ministarstvu sigurnosti prikuplja informacije putem upućivanja standardnog pisma koje sadrži vrste krivičnih djela i podataka koji se trebaju dostaviti u narativnom obliku i uz samo dvije tabele (o oduzimanju narkotika i o ukupnom broju krivičnih djela i počinitelja). Detaljne tabele se ne dostavljaju jer dostupni podaci nisu standardizirani u entitetima. Sektor za analitiku nema standardni sistem klasifikacije krivičnih djela i ne dostavlja popis članova Krivičnog zakona koje treba uključiti u svaku od širih kategorija krivičnih djela (organizirani kriminal, krađa automobila...). Odnosno, one se zasnivaju na različitim krivičnim zakonima entiteta i države i pretpostavlja se da entiteti znaju šta treba uključiti. Stoga, entiteti prikupljaju informacije na različite načine na osnovu različitih krivičnih zakona i pravila prebrojavanja.

U slučaju da Sektor za analitiku treba da prikupi podatke o specifičnim vrstama krivičnih djela na nivou BiH (a ne samo šire kategorije krivičnih djela), mora tražiti ove specifične informacije u pisanom obliku od entiteta, kantona i institucija na državnom nivou, što predstavlja proceduru koja može trajati nekoliko sedmica i mjeseci za svaki specifični zahtjev.

2.1.3.2. Pravila prebrojavanja

Standard

Smjernice na međunarodnom nivou sugeriraju kako je u prebrojavanju i evidentiranju osoba često moguće koristiti pravilo 'glavnog krivičnog djela'. Pravila o prebrojavanju u pisanom obliku trebaju, minimalno obuhvatiti pitanja kao što su: primjenjuje li se pravilo glavnog krivičnog djela ili ne, kako se broje višestruka krivična djela, te kako se broje krivična djela počinjena od strane više osoba.

Procjena

Ne postoje jedinstvena pravila prebrojavanja izdata od strane centralne institucije koja se primjenjuju u cijeloj BiH.

U FBiH postoje pisane instrukcije za policijske uprave za popunjavanje standardnih statističkih formulara koje dostavlja MUP FBiH na istom disku na kojem se dostavljaju standardni formulari. Iako se mogu pojaviti određeni problemi kada se upošljavaju novi uposlenici, prema mišljenju MUP FBiH, ove instrukcije se konzistentno primjenjuju.

U RS, svaki ured za evidentiranje dobiva pisane instrukcije za popunjavanje standardnih statističkih formulara. Ove instrukcije su sadržane u pismu MUP-a RS i u pisanom pravilniku za vođenje krivičnih registara.¹³

Sljedeća pravila prebrojavanja primjenjuju se u RS: u slučajevima koji uključuju više od jednog krivičnog djela, sva djela se pojedinačno prebrojavaju, osim kada tužilac odluči da se spoje u jedan predmet: u tom slučaju glavno krivično djelo – koje nije neophodno najozbiljnije krivično djelo – se broji, a osoba koja je počinila takvo krivično djelo broji se samo jedanput. Višestruka krivična djela se uglavnom broje kao jedan predmet i kao jedno krivično djelo. Krivično djelo počinjeno od strane više počinitelja broji se kao jedno djelo koje uključuje nekoliko osoba.

U Distriktu Brčko ne postoje jedinstvene instrukcije za prikupljanje statističkih podataka na nivou policije, samo instrukcije uz okvire za izvještavanje.

¹³ Pored toga, Visoko sudsko i tužilačko vijeće imenovalo je *ad hoc* radnu grupu koja pokušava da uskladi podatke koje evidentiraju policijske snage u BiH.

Pravila prebrojavanja	Primjena u RS
Kada se prikupljaju podaci radi uključenja u statističke podatke?	Kada policija označi događaj kao krivično djelo
Primjena pravila glavnog krivičnog djela?	Ne
Kako se broje višestruka krivična djela?	Kao odvojena krivična djela
Kako se broji krivično djelo počinjeno od strane više od jedne osobe?	Jedno krivično djelo
Koliko osoba se broji u jedinstveno krivično djelo?	Svi počinitelji

Gore navedene jedinice prebrojavanja i pravila prebrojavanja ne koriste sve policijske vlasti u BiH. U praksi evidentiranja u SIPA-i, na primjer, čak kada predmet uključuje više od jednog krivičnog djela broji se samo jedno krivično djelo, ali na osnovu nejasnih kriterija. Nisu se mogle pribaviti pouzdane informacije o pravilima prebrojavanja koja se primjenjuju u BiH i BDBiH.

Općenito, pravila prebrojavanja u BiH nisu uvijek jasna i ne čini se da se primjenjuju na jedinstven način. Razlike u pravilima prebrojavanja između različitih policijskih tijela mogu dovesti do neusklađenosti podataka koje je teško upoređivati na državnom nivou.

2.1.3.3. Pokrivenost: geografska i institucionalna

Standard

Podaci o prijavljenim slučajevima krivičnih djela u *svim geografskim regijama* i koje su u posjedu *svih odgovornih tijela za provedbu zakona* trebaju se evidentirati i uključiti u ukupnu državnu statistiku.

Procjena

U FBiH, sve policijske uprave u svih 10 kantona prikupljaju podatke o krivičnim djelima i pokrivena je cijela teritorija FBiH. U RS sistem prikupljanja podataka obuhvata sve policijske snage u tom entitetu. U oba slučaja, najmanja teritorijalna jedinica objedinjenja podataka je policijska uprava (općina). Podaci o krivičnim djelima policije Distrikta Brčko obuhvaćaju samo Distrikt Brčko. U cijeloj BiH, svi predmeti upućeni SIPA-i obuhvaćeni su prikupljanjem podataka u okviru SIPA-e i trebaju se smatrati odvojenim prikupljanjem podataka.¹⁴

2.1.3.4. Vremenska učestalost i razdoblje

Standard

O podacima o evidentiranim slučajevima krivičnih djela, žrtvama i osobama za koje se sumnja da su počinitelji potrebno je redovno izvještavati centralno tijelo.

Procjena

U FBiH, policijske uprave podnose statističke izvještaje na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi (mjeseci 3-6-9-12). Odnosno, izvještaji se podnose mjesečno, do trećeg dana narednog mjeseca, do šestog dana kvartala i do desetog dana nove godine u slučaju

¹⁴ To može uzrokovati dvostruko prebrojavanje istih predmeta u SIPA-i i na nivou entiteta. Slična situacija može se desiti kada lokalna policija i granična policija sarađuju u zajedničkim akcijama zaplijene nezakonite robe (kao što je droga) i onda pojedinačno izvještava o svom radu i oduzetim količinama.

godišnjeg izvještaja. Odjeli analitike kantonalnog MUP-a podnose sve izvještaje (mjesečne i kvartalne), i tabele i narativne izvještaje, odgovarajućim komandirima kantonalnog MUP-a kao i MUP-u FBiH. U RS, na kraju svakog mjeseca, policijske stanice i pet CJB upućuju statističke podatke Odjelu analitike MUP-a RS. U SIPA-i se statistički podaci izrađuju na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi.

O statističkim podacima za krivična djela, entiteti izvještavaju državni nivo (Sektor analitike u Ministarstvu sigurnosti) svakih šest mjeseci nakon što zaprimе specifični zahtjev od Sektora analitike.¹⁵ Počevši od kraja 2009. godine, na zahtjev Parlamenta, izvještaj o stanju u pogledu sigurnosti bit će sveden samo na aspekte sigurnosti (podaci policije i granične policije) i izrađivat će se svaka tri mjeseca. U isto vrijeme, broj uposlenika Sektora analitike u Ministarstvu sigurnosti je smanjen sa 5 na 2 uposlenika, što postavlja pitanje sposobnosti provedbe analize podataka i izrade posebnih analitičkih i tematskih izvještaja.

2.1.4. Rezultat (Izrada statističkih podataka)

2.1.4.1. Provjera valjanosti podataka

Standard

Potrebno je provjeravati dosljednost, tačnost i pouzdanost statističkih podataka. Ukoliko se uoče nedosljednosti ili postoje određene sumnje u pogledu pouzdanosti podataka, potrebno je provesti istragu o mogućim izvorima grešaka u prikupljanju, prijenosu ili objedinjavanju podataka.

Procjena

Provjera valjanosti podataka provodi se na osnovni način, kako na nivou entiteta tako i u SIPA-i. U FBiH, odjel analitike kantonalnog MUP-a provjerava broj krivičnih djela evidentiranih od strane svake policijske uprave kada dodjeljuje jedinstveni identifikacijski broj za evidentiranje krivičnih djela u svaki krivični registar.

U RS, primljene podatke provjerava MUP gdje se vrše posebne logične provjere (relativna težina različitih vrsta krivičnih djela) i poređenja sa prethodnim izvještajnim periodima.

Na državnom nivou, Ministarstvo sigurnosti ne provodi provjeru valjanosti podataka ili provjere podataka koji se dobivaju. Informacije od entiteta obično dolaze u Ministarstvo sigurnosti tek nakon što ih odobre odgovarajuća ministarstva unutarnjih poslova i parlamenti, što znači da to predstavlja zvanične informacije i ne može se mijenjati na državnom nivou.

2.1.4.2. Statistička analiza podataka

Standard

Analiza statistike o kriminalu i krivičnom pravosuđu pomaže kako bi se ciljanim korisnicima ukazalo na vrijednost takve statistike. Iako se analizom politika i tumačenjem podataka trebaju baviti osobe specijalizirane za konkretnu temu, značajan dio analitičkih rezultata može se postići u obliku jednostavne deskriptivne statistike, kao što je izračunavanje učestalosti, postotci, stope i stope promjena.

Procjena

¹⁵ Uputnici i podaci šalju se putem zvanične pošte, potpisani i sa pečatom uz rok za dostavljanje povratnih informacija u roku od 14 dana.

Analiza podataka o krivičnim djelima na svim nivoima u BiH je ograničena na nekoliko osnovnih analitičkih koraka.

U FBiH, analiza koja se provodi na kantonalnom nivou sastoji se od pregleda apsolutnih brojeva, stopa promjene i stopa smanjenja. Ne postoji sveukupna integracija podataka o krivičnim djelima sa podacima o resursima, iako se određeni indikatori učinka izrađuju na nivou policijskih uprava. Što se tiče podataka o zaplijeni opojnih droga, ručno se objedinjuju podaci o drogama na kantonalnom nivou svaka 3 mjeseca, nakon čega slijedi zajednički sastanak MUP-a FBiH i kantonalnih MUP-ova. Šest odjela analizira podatke i procjenjuje stanje u pogledu sigurnosti, donosi zaključke i izrađuje se izvještaj koji se podnosi direktorima policijskih uprava i komesarima kantonalnih MUP-ova. U toku ovih sastanaka provjeravaju se također i nove informacije u odnosu na postojeće podatke o resursima (ljudski i materijalni resursi).

U RS, analiza podataka uključuje prezentaciju predstavljanja apsolutnih brojeva i stopa promjene na godišnjoj osnovi. Pored osnovnih analitičkih izvještaja, s vremena na vrijeme, ručno se prikupljaju određeni statistički podaci iz štampanih krivičnih registara u pogledu specifičnih pitanja (npr. količina zaplijenjene droge). Za svrhe strateškog planiranja, ove informacije su integrirane sa podacima o resursima, dostupne u MUP-u RS i organizacijskim jedinicama svakog centra javne bezbjednosti za procjene koje se provode dva puta godišnje.

U Distriktu Brčko, statistički izvještaji analitičke jedinice policije BDBiH se redovno koriste kako bi se ocijenio kvalitet rada policije.

Samo ograničena analiza podataka provodi se okviru SIPA-e.

Na državnom nivou, Sektor analitike u Ministarstvu sigurnosti provodi svoju analizu zasnovanu na statističkim informacijama prikupljenih od institucija sa entitetskog i državnog nivoa, što se odražava u narativnom dijelu godišnjeg izvještaja o stanju sigurnosti u BiH. Na osnovu posebnog zahtjeva ministra ili Parlamenta, Sektor analitike također izrađuje posebne tematske izvještaje za koje je prikupio dodatne informacije od entiteta, kao i kantona (u 2008. Sektor analitike izradio je pet posebnih izvještaja o: nasilju u porodici, trgovini ljudima, krađama automobila, napadima na novinare, terorizmu).

Sektor analitike ne provodi složene analize učinka na podacima o krivičnim djelima, ali izračunava procentualne promjene po godini i stope smanjenja. Povremeno se računaju stope po stanovništvu u posebnim izvještajima, ali za analizu na ovom nivou ne koriste se podaci o resursima. Na osnovu analize podataka, Sektor analitike također priprema preporuke o politikama, raspodjeli resursa i zakonodavnim prioritetima.

2.1.4.3. Izvješavanje

Standard

Centralno tijelo treba redovno i u objedinjenom obliku izvještavati o podacima o krivičnim djelima, žrtvama i osobama osumnjičenim za krivična djela (najmanje jednom godišnje za prethodnu godinu).

O broju zabilježenih događaja u toku godine, potrebno je izvještavati po vrsti krivičnog djela, a o broju osoba koje su tokom godine došle u formalni kontakt sa policijom potrebno je izvještavati po vrsti krivičnog djela, dobi, spolu i državljanstvu. Razdvajanje zabilježenih događaja i osoba koje su stupile u formalni kontakt sa policijom treba uključivati barem sljedeće kategorije: ubistvo s namjerom, fizički napad, silovanje, seksualni napad/seksualno nasilje, seksualne delikte protiv djece, razbojništva, krađe, provalne krađe, provale u kuću, krađe motornih vozila, prevare, krivična djela povezana s drogama, trgovina drogom, otmice, uključenost organiziranog kriminala, pranje novca, korupciju, trgovinu ljudima, krijumčarenje migranata, kibernetički kriminal, te kriminal koji uključuje rasizam i ksenofobiju.¹⁶

Procjena

I u FBiH i u RS, objedinjeni statistički podaci o krivičnim djelima i počiniteljima upućuju se sa nivoa lokalne policijske stanice prema kantonalnim MUP-ovima (FBiH) ili centrima javne bezbjednosti (RS), a odatle prema MUP-u FBiH, odnosno MUP-u RS. O podacima se izvještava prema vrsti krivičnog djela i članu krivičnog zakona. Osobe koje su evidentirane se dalje dijele na odrasle/maloljetnike i povratnike u činjenju krivičnog djela. Na objedinjenom nivou, uglavnom nisu dostupne detaljne informacije o spolu, starosnoj grupi ili državljanstvu.

U Distriktu Brčko, statistički izvještaji odjela analitike policije BDBiH se dostavljaju Skupštini i gradonačelniku Distrikta Brčko svakih 6 mjeseci. Kvartalni izvještaj se podnosi Ministarstvu sigurnosti BiH.

Na državnom nivou, dostupni podaci sadrže manje detalja: Sektor analitike u Ministarstvu sigurnosti redovno prikuplja podatke sa nivoa entiteta o krivičnim djelima prema širim kategorijama krivičnih djela i o počiniteljima – razdvojene na podatke o punoljetnim osobama/maloljetnicima i povratnicima u činjenju krivičnog djela.¹⁷ Ministarstvo sigurnosti objedinjuje podatke sa nivoa entiteta i BDBiH u 12 širih kategorija krivičnih djela (vidjeti Prilog III za popis kategorija krivičnih djela koji se koriste).

2.1.4.4. Distribuiranje policijske statistike

Standard

Distribuiranje podataka trebalo bi osigurati da se statistički podaci o kriminalu i krivičnom pravosuđu zaista i koriste, te da budu od koristi onima kojima su potrebni. Distribucija podataka može se odvijati u obliku izvještaja koji se objavljuju interno, ili za vanjsku upotrebu, zatim odgovora na zahtjeve za informacijama, posebnih tabelarnih pregleda, ili u okviru akademskih ili naučnih foruma. Korištenje Interneta predstavlja rentabilnu i pravovremenu metodu obuhvata širokog spektra korisnika. Pored statističkih podataka, potrebno je korisnike obavijestiti i o metodama koje su bile korištene u prikupljanju, obradi i analizi podataka kao i definicijama, pravilima prebrojavanja i drugim meta podacima kako bi se na taj način korisnicima ukazalo na značenje i kontekst podataka te kako bi im se omogućilo da tačno tumače podatke.

Procjena

Iako kantonalna ministarstva unutarnjih poslova objavljuju relativno detaljne statističke podatke o krivičnim djelima na svojim Internet stranicama u intervalima od najmanje

¹⁶ Na nivou EU, ključne vrste kriminala koje u svrhu izvještavanja koristi Eurostat su sljedeća: namjerna ubistva, nasilnička krivična djela (koja uključuju fizički napad, razbojništvo i seksualne delikte), razbojništva, provale u kuću, krađe motornih vozila i trgovanje opojnim drogama. Pored toga, u pravnoj stečevini EU navodi se da je potrebno prikupljati podatke o pranju novca, trgovini ljudima i krivičnim djelima koja uključuju rasizam i ksenofobiju.

¹⁷ Samo neke podatke koji se posebno prikupljaju za specifične teme kantonalnih MUP-ova mogu se podijeliti prema kantonima (npr. krađi automobila) i takvi podaci su detaljniji.

svakih šest mjeseci u svojim polugodišnjim izvještajima o sigurnosti, ipak podaci o krivičnim djelima nisu u velikoj mjeri distribuirani na entitetskom nivou.

U RS postoje dva osnovna oblika distribuiranja prikupljenih informacija:

1. Putem izvještaja o radu MUP-a, koji se izrađuje svakih 6 mjeseci i upućuje Vladi RS, a onda Parlamentu RS. Izvještaj sadrži, pored podataka o krivičnim djelima, informacije o kompjuterizaciji i komunikaciji. Informacije su predstavljene ukupno za MUP RS i za svaki od pet CJB. Nakon odobrenja, ovaj izvještaj postaje javni dokument, iako su na Internet stranici dostupni samo određeni dijelovi iz mjesečnih izvještaja.
2. Putem kvartalnog izvještaja sa informacijama o stanju sigurnosti u RS, koji se šalje Ministarstvu sigurnosti BiH. Ovo nije javni dokument ali godišnji sažetak za medije je dostupan online.

Na zahtjev različitih institucija mogu se dostaviti dodatne informacije o specifičnim vrstama krivičnih djela (npr. Ministarstva sigurnosti, nevladinih organizacija, medija).

Situacija je slična u FBiH, gdje se ograničena količina informacija i odabranih podataka o krivičnim djelima objavljuje na Internet stranici MUP-a na mjesečnom nivou (u narativnom obliku, ne u tabelama), polugodišnje i kao dio njihovog godišnjeg izvještaja.

U Distriktu Brčko, javnosti su na web stranici policije BDBiH dostupne neke statističke tabele o krivičnim djelima evidentiranim od strane policije. Također postoji štampana verzija Biltena policije Distrikta Brčko koja je dostupna javnosti.

Podaci koje izrađuje SIPA ne distribuiraju se javnosti, ali su interno dostupni policijskim snagama i međunarodnim organizacijama u BiH.

Na državnom nivou, Ministarstvo sigurnosti godišnje objavljuje statističke podatke o krivičnim djelima prema širim kategorijama krivičnih djela i ukupnom broju počinitelja, raspoređene prema entitetu koji dostavlja izvještaje u izvještaju o stanju sigurnosti u BiH. izvještaj nije javno dostupan, ali može biti dostupan javnosti nakon upućivanja opravdanog zahtjeva i nakon što ga usvoji Parlament BiH.¹⁸ Pored toga, javno se predstavlja predstavnicima medija, a kratki sažetak se objavljuje na Internet stranici.

Trenutno, Instituti za statistiku FBiH, RS i BiH ne prikupljaju i ne objavljuju bilo kakve podatke o krivičnim djelima.

2.2. Statistika tužilaštva

2.2.1. Uvod

2.2.1.1. Institucije odgovorne za prikupljanje podataka i upravljanje podacima

BiH ima jedno tužilaštvo na državnom nivou, kao i posebna tužilaštva u oba entiteta i Distriktu Brčko.

Državni nivo

¹⁸ Osjetljive informacije se uklanjaju prije objavljivanja ukoliko je to uvjetovano Zakonom o zaštiti privatnosti.

Tužilaštvo BiH je osnovano 2002. godine. Tužilaštvo BiH je neovisni organ države. Nije dio sudstva Bosne i Hercegovine.¹⁹ Njegovo sjedište je u Sarajevu. Satelitski ured je smješten u Srebrenici. Tužilaštvo je:

- nadležno za provedbu istraga o krivičnim djelima koje su u nadležnosti Suda Bosna i Hercegovine, u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH i drugim primjenljivim zakonima.
- nadležno za primanje zahtjeva za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim pitanjima.
- zaduženo za izradu statističkih izvještaja o svojim aktivnostima (izvještaj o ostvarenom napretku), uključujući podatke o statusu i trendovima kriminaliteta u BiH, uz predlaganje pravnih reformi.

Tužilaštvo BiH je *sui generis* institucija. Ono nije nadređeno entitetskim tužilaštvima, ali je njegova nadležnost ograničena na krivično gonjenje krivičnih djela utvrđenih gore navedenim zakonima. Organizirano je u 3 odjela: Odjel I koji je posebni odjel za ratne zločine; Odjel II je posebni odjel za organizirani kriminal i korupciju, dok Odjel III ima nadležnost nad svim krivičnim djelima koja su u nadležnosti Tužilaštva BiH ali koja nisu pod isključivom nadležnošću Odjela I i II. Ovaj Odjel je radio na predmetima terorizma, zaštite autorskih prava i krivotvorenja novca. Statističke podatke izrađuje Tužilaštvo BiH samo u odnosu na svoje aktivnosti, iako Odjel za ratne zločine također prati predmeti koji su započeti na nižim nivoima.

Sva tri područja BiH imaju svoja tužilačka tijela.

Federacija BiH

Prikupljanje statističkih podataka Tužilaštva u FBiH provodi Tužilaštvo Federacije. Statistički podaci se izrađuju na dva nivoa:

1. Kantonalni nivo: svaka tri mjeseca (mjeseci 3, 6, 9 i 12), 10 kantona dostavlja svoje statističke podatke federalnom nivou, gdje se sve informacije objedinjuju u zajednički izvještaj i dijele prema krivičnim djelima;
2. Federalni nivo: također se prikupljaju statistički podaci o predmetima koji su u njihovoj nadležnosti, što podrazumijeva samo predmete po žalbi za krivična djela za koja je propisana zatvorska kazna dulja od 10 godina;

Pored toga, oba nivoa imaju obavezu slanja statističkih podataka Visokom sudskom i tužilačkom vijeću na državnom nivou.

Pored ovog internog sistema prikupljanja podataka za tužioce FBiH, postoji i drugi sistem prikupljanja podataka u FBiH koji uključuje i Federalni zavod za statistiku FBiH (FZS).²⁰ U okviru FZS, statistika o krivičnim djelima vodi odsjek za obrazovne, socijalne i pravosudne statističke podatke.²¹ Jedna osoba u ovom odsjeku zadužena je samo za statističke podatke o krivičnom pravosuđu. Ovaj odsjek prima objedinjene podatke sa lokalnog nivoa, odnosno od: tužilaštava na kantonalnim nivoima i općinskih i kantonalnih sudova (za posljednje navedene, vidjeti dio o sudovima).

¹⁹ Ustav Bosne i Hercegovine utvrđuje nadležnost tužilaštava na entitetskom nivou, dok je Tužilaštvo BiH naknadno uspostavljeno kao institucija sa posebnom nadležnošću za postupke koji se vode pred Sudom Bosne i Hercegovine, a odnose se na krivična djela utvrđena Zakonom o Sudu Bosne i Hercegovine, Zakonom o Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, Krivičnim zakonom BiH, Zakonom o krivičnom postupku BiH i Zakonom o prijenosu predmeta sa Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju na Tužilaštvo BiH.

²⁰ Postoje tri zavoda za statistiku u Bosni i Hercegovini. U skladu sa Zakonom o statistici, nadležna tijela za organiziranje, izradu i distribuciju statističkih podataka su Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine na nivou države (BHAS), Federalni zavod za statistiku entiteta Bosne i Hercegovine (FZS) i Zavod za statistiku za entitet Republika Srpska (RZSRS).

²¹ Odsjek za statistiku obrazovanja, istraživanja i razvoja socijalne zaštite, kulture pravosuđa i izbora. <http://www.fzs.ba/Org/organizacija%20zavoda.htm>.

Posljedica ovoga su dva različita sistema prikupljanja statističkih podataka o tužilaštvima, koji će se pojedinačno objasniti u narednim dijelovima.

Republika Srpska

U RS, prikupljanje podataka je organizirano na dva nivoa:

1. pet okružnih tužilaštava (ista nadležnost kao CJB za policiju) koja su tužilaštva za općinske i okružne sudove
2. na entitetskom nivou, Republičko tužilaštvo RS koje predstavlja tužilaštvo u trećestepenim postupcima pred Vrhovnim sudom.

U RS, trenutno, Zavod za statistiku za entitet Republika Srpska (RZSRS) nema nikakvu ulogu u pripremi statističkih podataka o kriminalitetu. Međutim, prikupljanje podataka o krivičnom pravosuđu je tema koja se trenutno razmatra i određeni pilot formulari upućuju se prvostepenim sudovima i preliminarne informacije su već prikupljene od tužilaštava. Sistem bi trebao biti sličan onom koji primjenjuje FZS.

Distrikt Brčko

Na kraju, postoji Javno tužilaštvo Distrikta Brčko koje provodi svoje prikupljanje podataka.

2.2.2. Unos podataka (evidentiranje krivičnih djela)

2.2.2.1. Unos podataka

Standard

Podatke o svim podignutim optužnicama i osobama protiv kojih se vodi krivični postupak trebaju evidentirati odgovorna tijela. Granica iznad koje se vrši evidentiranje krivičnog gonjenja (osoba protiv koje se vodi krivični postupak) treba biti jasno definirana, a jedinični zapis potrebno je otvoriti za svaku osobu. Jasno pravilo o evidentiranju podataka potrebno je dostaviti svim odjelima odgovornim za evidentiranje podataka, a ta pravila trebaju se na ujednačen način provoditi u cijelom sistemu. Evidencija o osobi (jedinični zapis) jasno treba navesti optužbu, jednu ili više njih, i detalje o rješavanju predmeta (npr. o pojavljivanju pred sudom, osudi ili drugim odlukama tužilaštva). Evidencija o osobama treba sadržavati detaljne podatke o dobi, spolu, etničkoj pripadnosti, odnosu počinitelja i žrtve, državljanstvu i geografskom području prebivališta.

Procjena

Unos podataka je sličan u tužilaštvima na svim nivoima, iako postoje određene razlike.

U Tužilaštvu FBiH krivični registar je registar u štampanom obliku. Poseban formular za predmete po žalbi se također naziva KTZ formular (isti je dostupan za žalbe na kantonalnom nivou). U taj formular unose se podaci o zaprimljenim predmetima po žalbi, uključujući jedinstveni identifikacijski broj, naziv prvostepenog suda, ime (optužene) osobe, krivično djelo, podaci o žalbi i podaci o drugostepenoj odluci. Vidjeti Prilog IV za više detalja o KTZ formularu.

Za prvostepene predmete na svim nivoima, prvi put predmet se evidentira u tužilaštvu kada policija podnosi prijavu o krivičnom djelu ili kada građanin direktno prijavi krivično djelo tužilaštvu. Registri koji se koriste, bilo u štampanom obliku ili online u CMS-u, je definiralo Visoko sudsko i tužilačko vijeće i isti su za cijelu BiH.

Prvi bitan formular je KT formular u kojem se prikupljaju sve informacije koje su prijavljene tužilaštvu o određenom predmetu, kako na kantonalnom nivou tako i u RS. Ostali formulari uključuju: KTA formular (kantonalno + federalno tužilaštvo), što predstavlja registar za događaje za koje još uvijek nije jasno da li uključuju krivično

djelo ili ne; KTN formular, koji se koristi na kantonalnom nivou za krivična djela sa nepoznatim počiniteljem; KTZK forumular, gdje Vrhovni sud poništava prvostepene odluke (pred Vrhovnim sudom tužilaštvo predstavlja Federalno tužilaštvo); i KTM formular (samo na kantonalnom nivou) za maloljetne počinitelje.

Ove formulare ispunjava ručno nekoliko ljudi: šef registra, administrativni službenik na nivou Federalnog tužilaštva i različit broj ljudi na kantonalnom nivou, ovisno o veličini kantona.

U toku je projekt Sistem upravljanja podacima (CMS) – čiji cilj je automatiziranje procesa unosa podataka, a kojeg promovira Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) – sistem još uvijek nije operativan za sva tužilaštva ali bi to trebalo da se desi u bliskoj budućnosti. Nedavno je VSTV počelo sa edukacijama o CMS-u (dva sata dnevno) u tužilaštvima.

U RS, prvi put se predmet evidentira u tužilaštvu kada policija podnosi prijavu o krivičnom djelu ili kada građanin direktno prijavljuje krivično djelo tužilaštvu. Prijava se upućuje glavnom tužitelju ili njegovom zamjeniku koji dodjeljuje predmet određenom tužitelju. Zatim se predmet upućuje datom tužitelju koji ga šalje u ured krivičnog registra kako bi se odmah evidentirao. Postoje tri različita krivična registra KT za počinitelje koji su punoljetna lica, KTN za nepoznate počinitelje i KTM za maloljetnike) plus jedan dodatni registar KTA koji predstavlja registar za događaje u kojima još uvijek nije jasno da li postoji krivično djelo ili ne. Ove registre u štampanom obliku definiralo je Visoko sudsko i tužilačko vijeće i isti su za cijelu BiH.

U Tužilaštvu BiH svaki od tri odjela ima svoj krivični registar, svi su u štampanom obliku (CMS još uvijek nije uveden u Tužilaštvo BiH). Tužilaštvo BiH po prirodi zakona na osnovu kojih radi nije dio hijerarhijskog sudskog sistema u BiH. Unos podataka u krivične registre provodi administrativno osoblje koje dobiva spis predmeta od policije.

U Distriktu Brčko trenutno se uvodi CMS. Stoga je ovo jedan prijelazni period za evidentiranje podataka. Svi novi predmeti direktno idu u CMS i samo stari predmeti su još uvijek u registrima u štampanom obliku: sva evidencija bi u narednih nekoliko mjeseci trebala biti dostupna u CMS. Predmet se registira u CMS ukoliko tužilac vjeruje da postoji dovoljno elemenata/dokaza za krivično djelo.

Većina statističkih podataka koje evidentiraju različita tužilaštva odnose se na procesuiranje predmeta, dok se samo interno unose osnovni podaci o optuženim osobama (vidjeti 2.2.3). Međutim za FBiH više osobnih informacija o osobama protiv kojih se vode krivični postupci prikuplja Federalni zavod za statistiku (FZS).

2.2.2.2. Numeriranje predmeta i integrirani registarski brojevi

Standard

Dio je dobre prakse da se svakom pojedincu protiv kojeg se vodi krivični postupak dodijeli 'integrirani registarski broj' (IFN). Osoba protiv koje se vodi krivični postupak upravo preko tog integriranog registarskog broja treba biti povezana sa evidencija do kojih je došla policija. Potrebno je jasno odrediti razlike između sistema za formuliranje optužnice, s jedne strane, i policijskog sistema klasifikacije događaja s druge strane. Isti integrirani registarski broj trebao bi se koristiti i u sudskim spisima, a mogao bi se koristiti i u svrhu praćenja osoba kroz čitav sistem kako bi se mogle izračunavati posebne stope smanjenja, prosječno vrijeme potrebno za obradu i drugi indikatori učinkovitosti.

Procjena

Na svim nivoima, registarski broj se dodjeljuje svakom predmetu (broj predmeta).

U FBiH, novi registarski broj se dodjeljuje na svim nivoima krivičnog gonjenja. Stoga, registarski broj se mijenja sa jednog nivoa na drugi. Sa uvođenjem CMS-a, na svim nivoima, ovaj problem bi se trebao riješiti i jedinstveni registarski broj bi trebao ostati isti za predmet kroz čitav sistem krivičnog gonjenja.

U RS, svakom predmetu se dodjeljuje jedinstveni registarski broj koji ostaje isti za predmet kroz čitav sistem krivičnog gonjenja. Pored toga, policijski registarski broj se bilježi u registru.

Također, u Tužilaštvu BiH i Tužilaštvu Distrikta Brčko svakom predmetu se dodjeljuje jedinstveni registarski broj kada se predmet evidentira po prvi put.

Svi registarski brojevi koje koriste tužilaštva razlikuju se od onih koje koristi policijski ili sudski sistem. Brojevi predmeta (jedinstveni registarski brojevi) koje koriste policija i sudovi za predmete obično se upisuju ručno u evidenciju tužilaštva. Praćenje predmeta kroz sistem krivičnog pravosuđa se stoga može provoditi samo ručno.

U pogledu provedbe CMS-a, svi sudovi i tužilaštva imaju neophodnu infrastrukturu i u sudovima je sistem potpuno primijenjen, a do danas je primijenjen samo u dva tužilaštva. Rok za potpunu primjenu je kraj 2010. godine.

2.2.2.3. Sistem klasifikacije krivičnih djela

Standard

Jedinični zapisi o osobama protiv kojih se vodi krivični postupak sadrže jednu krivičnu optužbu ili više njih sa upućivanjem na relevantne pravne odredbe. Razlike između sistema klasifikacije optužnica i događaja koje evidentira policija jasno su utvrđene. Sistem formuliranja optužnica ujednačeno primjenjuju svi tužitelji.

Procjena

Standardni sistem klasifikacije krivičnih djela koji se koristi na svim nivoima zasnovan je na članovima četiri odgovarajuća krivična zakona koji se primjenjuju u BiH. Različiti krivični zakoni su danas u većoj mjeri usklađeni nego što je to bio slučaj u prošlosti ali još uvijek postoje određene razlike koje utječu na klasifikaciju krivičnih djela za statističke svrhe.

Trenutno, podaci tužiteljstva se ne objedinjavaju prema vrsti kriminala na državnom nivou i uglavnom su ograničeni na procesne podatke na nivou entiteta. Objedinjeni podaci na nivou države koje prikuplja VSTV ne oslanjaju se na jedinstveni standardni sistem klasifikacije krivičnih djela. Podatke tužilaštava objedinjuje prema vrsti krivičnih djela samo Federalni zavod za statistiku FZS u FBiH, a u tom slučaju FZS oslanja se na Krivični zakon FBiH za klasifikaciju krivičnih djela.

2.2.3. Protok podataka

2.2.3.1. Od lokalnog do centralnog nivoa

Standard

Sva tužilaštva trebaju u jedinstvenom formatu izvještavati centralnu instituciju o podacima.

Procjena

Protok statističkih podataka tužilaštva može se podijeliti između prikupljanja i prijenosa podataka na entitetskim nivoima i od FBiH, RS i BDBiH prema VSTV na državnom nivou.

Federacija BiH

U pogledu internog sistema prikupljanja podataka u Tužilaštvu FBiH, na zahtjev federalnog tužitelja, šef Tužilaštva izrađuje excel dokument koji sadrži statističke informacije, i to svaka tri mjeseca (mjeseci 3, 6, 9 i 12). Svaka tri mjeseca, Tužilaštvo FBiH također dobiva statističke podatke o predmetima po žalbi od kantona putem pošte (zvanična obaveza podrazumijeva da se formulari opečate i dostave zvaničnom poštom) i dodatno, bilo putem faxes ili putem e-maila.

U pogledu sistema prikupljanja podataka koji uključuje Zavod za statistiku entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (FZS), protok podataka je sljedeći: tijela koja izvještavaju su samo tužilaštva na kantonalnom nivou; oni ispunjavaju standardizirane individualne formulare evidencije podijeljene prema osobama i upućuju ih statističkom odjelu (to su kantonalni statistički uredi i službe smještene u glavnom gradu svakog kantona) koji prikupljaju, kontroliraju i upućuju podatke FZS za obradu, analiziranje i objavljivanje.

Postoje dva standardna formulara za prikupljanje informacija o svim osobama protiv kojih se vodi krivični postupak: SK 1 je formular za statističke podatke o krivičnim postupcima protiv odraslih osoba; SK 3 je formular za statističke podatke o krivičnim postupcima protiv maloljetnika.

Ovi formulari evidentiraju različite informacije, uključujući:

- Jedinstveni identifikacijski broj evidencije osobe
- Podatke o počinitelju kao što su: ime, prezime, spol, datum rođenja, da li je počinitelj poznat ili nepoznat
- Podaci o krivičnom djelu kao što su: član krivičnog zakona, da li je krivično djelo počinjeno u vezi sa drugim krivičnim djelima, datum počinjenja krivičnog djela, da li je krivično djelo prouzrokovalo bilo kakvu štetu i kome (državnoj/privatnoj imovini), ko je ispunio prijavu (žrtva, drugi građanin, itd), kako je podnijeta prijava (direktno/putem policije), vrsta odluke i razlozi donošenja odluke (ili da se ne vrši istraga, prekinuta istraga ili istraga odbačena, itd.), da li je osoba stavljena u pritvor i koliko dugo
- Podaci o dužini trajanja postupka.

U formularu za maloljetnike prikupljaju se in neke dodatne informacije, kao što su:

- O počinitelju: boravište, radni status, nacionalnost (etnička pripadnost), državljanstvo, bračni status, obrazovanje, da li je osoba djelovala sama ili sa drugima, da li je počinitelj povratnik u činjenju krivičnog djela, da li su poduzete bilo kakve mjere protiv maloljetnika u toku pripremnog postupka
- O krivičnom djelu: iznos prouzrokovane materijalne štete, da li je krivično djelo počinjeno s predumišljajem ili ne, mjesto počinjenja krivičnog djela
- Podaci o porodičnoj situaciji: da li je počinitelj rođen u braku/vanbračno/usvojen, veza između roditelja, s kim živi maloljetnik, zanimanje i ekonomska situacija oca i majke

Formulari o pojedinačnim predmetima ispunjavaju se na papiru na mjesečnoj osnovi i onda se upućuju odjelu putem pošte, gdje se šifriraju i pripremaju za unos podataka. Na kraju se šalju na mjesečnoj osnovi (do 5. dana narednog mjeseca) sjedištu FZS na unos podataka. Podaci se objedinjuju u Access bazi podataka, gdje se unose jedinične evidencije. Unose se svi podaci koji su navedeni u formularima ali se ne objavljuju svi podaci.

Republika Srpska

U RS, standardne statističke formulare dostavlja Visoko sudsko i tužilačko vijeće i koristi ih pet okružnih tužilaštava za objedinjenje podataka iz originalnih jediničnih evidencija u krivične registre. Oni su dostupni u elektronskoj formi, no imajući u vidu formu registara tužilaštva (na papiru) podaci se objedinjuju putem ručnog prebrojavanja. Tabele se zatim upućuju Republičkom tužilaštvu RS svaka tri mjeseca i na godišnjem nivou VSTV-u.

Tužilaštvo BiH

U Tužilaštvu BiH, statističke tabele se izrađuju ručno (obično to radi jedna osoba po odjelu), a prebrojavanje i objedinjavanje podataka iz registra unosi se u standardne formulare u Excelu. U ove tabele za svaku vrstu krivičnog djela koje je u nadležnosti Tužilaštva BiH prikupljaju se sljedeći podaci:

- Broj prijava u toku
- Broj istraga u toku
- Broj naloga za neprovođenje istraga
- Broj obustavljenih istraga u toku izvještajnog perioda
- Broj podignutih optužnica u toku izvještajnog perioda
- Broj potvrđenih optužnica u toku izvještajnog perioda
- *O sudskim odlukama*: Broj obustavljenih postupaka, broj presuda po vrsti presude (osuđujuća, odbijajuća, oslobađajuća)
- *O žalbama*: Ukupan broj podnesenih žalbi, broj prihvaćenih žalbi, broj odbijenih žalbi
- *O osudama*: Broj osuda po vrsti (zatvorska kazna, novčana kazna, uvjetna kazna)

Distrikt Brčko

Tužilaštvo BDBiH izrađuje izvještaje svakih 6 i 12 mjeseci za Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Prikuplja podatke o vrsti krivičnog djela, broju osoba, broju predmeta i kako su predmeti završeni.

2.2.3.2. Pravila prebrojavanja

Standard

Smjernice na međunarodnom nivou sugeriraju kako je u prebrojavanju i evidentiranju osoba često prikladno koristiti pravilo 'glavnog krivičnog djela'. Pravila o prebrojavanju moraju biti u pisanom obliku i u najmanju ruku obuhvatiti pitanja kao što su: primjenjuje li se pravilo glavnog krivičnog djela ili ne; kako se broje višestruka krivična djela; te kako se broje krivična djela počinjena od strane više osoba.

Procjena

U svim tužilaštvima u BiH (FBiH, RS, BDBiH, Tužilaštvo BiH) zajedničke pisane smjernice za evidentiranje podataka i statističko izvještavanje sadržane su u pravilniku i prate ih svi administrativni uposlenici. Ove zajedničke smjernice također objašnjavaju kako popunjavati podatke u CMS-u, donijelo ih je Visoko sudsko i tužilačko vijeće i primjenjuju se na jedinstven način. Prema mišljenju VSTV, sva tužilaštva sarađuju i nema posebnih problema u pogledu redovne dostave podataka. Pravila su ostala manje ili više ista od 2005. godine, uz neke manje izmjene i dopune kako bi se prilagodila promjenama u formularu za unos podataka. Obuku je osigurao Centar za edukaciju sudija i tužilaca, kako u FBiH tako i u RS.

U pogledu pravila prebrojavanja, ukoliko je osoba uključena u više od jednog predmeta, ista osoba se broji posebno u svakom predmetu. Ukoliko osoba u okviru jednog predmeta počini više od jednog krivičnog djela, samo najozbiljnije krivično djelo broji se u okviru tog predmeta.

2.2.3.3. Pokrivenost: geografska i institucionalna

Standard

Centralna institucija u okviru svoje teritorijalne nadležnosti treba prikupljati podatke iz jediničnih evidencija svih tužilaštava.

Procjena

U FBiH, sva kantonalna tužilaštva dostavljaju svoje podatke Federalnom tužilaštvu i također sarađuju u procesu uvođenja novog CMS. Prikupljanje podataka od strane FZS obuhvata tužilaštva na kantonalnom nivou na cijeloj teritoriji FBiH.

U RS, statistički podaci tužilaštava također obuhvaćaju čitavu teritoriju. Podaci tužilaštva iz oba entiteta i BDBiH upućuju se Visokom sudskom i tužilačkom vijeću na nivou države i obuhvaćaju cijelu teritoriju BiH.

Iako statistički podaci obuhvaćaju cijelu teritoriju države, oni ne obuhvaćaju sva tužilaštva jer Posebni odjel za organizirani kriminal i najteže oblike kriminala Okružnog tužilaštva u Banjoj Luci vodi posebnu statistiku o kojoj se ne izvještava na entitetskom i državnom nivou.

2.2.3.4. Vremenska učestalost i razdoblja

Standard

Sva tužilaštva trebaju *redovno* prikupljati podatke i izvještavati o njima.

Procjena

U Tužilaštvu FBiH, šef Tužilaštva izrađuje statističke podatke svaka tri mjeseca (mjeseci 3, 6, 9 i 12) na zahtjev federalnog tužitelja. Svaka tri mjeseca Tužilaštvo FBiH također dobiva statističke podatke o predmetima po žalbi od kantona.

U pogledu prikupljanja podataka Federalnog zavoda za statistiku, formulari o pojedinim predmetima koje su tužitelji završili popunjavaju i upućuju FZS sva tužilaštva (prvostepena) na kantonalnom nivou na mjesečnoj osnovi. Zbog nedostatka ljudskih i materijalnih resursa u FZS, prikupljeni podaci se objedinjuju i o njima se izvještava samo na godišnjem nivou.

U RS, statističke tabele se popunjavaju i upućuju Republičkom tužilaštvu RS svaka tri mjeseca i godišnje VSTV.

U Distriktu Brčko statistički podaci izrađuju se na godišnjoj i polugodišnjoj osnovi.

U Tužilaštvu BiH, statistički podaci se izrađuju na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi (mjeseci 3, 6, 9 i 12) i to radi svi odjeli.

2.2.4. Rezultat (Izrada statističkih podataka)

2.2.4.1. Provjera valjanosti podataka i njihova statistička analiza

Standard

Potrebno je provjeravati dosljednost, tačnost i pouzdanost statističkih podataka. Ukoliko se uoče nedosljednosti ili postoje sumnje o pouzdanosti podataka, potrebno je provesti istragu o mogućim izvorima grešaka u njihovom prikupljanju, prijenosu ili objedinjavanju. Nakon provjere valjanosti i pouzdanosti podataka, veliki dio analiza može se provesti u obliku jednostavne deskriptivne statistike koja uključuje izračunavanje učestalosti, postotke, opće stope i stope promjena.

Procjena

U Tužilaštvu FBiH, neke provjere o ukupnim brojevima vrše se po prijemu podataka od kantona. Na ovom nivou se ne provode dodatne analize, osim ukoliko glavni tužilac ne zahtijeva određene specifične informacije (npr. da li je došlo do povećanja odnosno smanjenja određenih krivičnih djela). Podaci o resursima dostupni su i na nivou Tužilaštva FBiH i na kantonalnom nivou. Na kantonalnom nivou podaci se periodično koriste kako bi se pratila opterećenost tužitelja i uporedio ukupan broj predmeta u odnosu na broj neriješenih predmeta.

U smislu sistema za prikupljanje podataka Federalnog zavoda za statistiku, svaki formular je ovjeren i opečaćen od strane tužilaštva koje ga šalje. Ukoliko se javi sumnja u FZS, traže se dodatna objašnjenja. Analiza se radi uglavnom u obliku jednostavnih analiza i učestalosti. Ne izračunavaju se stope. Ključna jedinica za obračun u statističkim podacima koji se izrađuju je osoba. Na ovom nivou, podaci nisu integrirani sa indikatorima učinkovitosti.

S obzirom na veliko opterećenje predmetima Tužilaštva BiH, provode se samo ograničene analize podataka. Svaki odjel Tužilaštva BiH ima podatke o predmetima u radu koji su dostupni u registru jer šef odjela mora stalno znati gdje se tačno nalazi određeni predmet. Treba također naglasiti da posao koji radi Tužilaštvo BiH (npr. predmeti ratnih zločina) ne može se direktno upoređivati sa aktivnostima drugih tužilaštava u zemlji, jer ovo Tužilaštvo uglavnom radi na složenim predmetima.

2.2.4.2. Izvještavanje i distribucija podataka

Standard

O broju osoba protiv kojih se vodi krivični postupak u toku jedne godine potrebno je izvještavati odvojeno prema krivičnim optužbama, s upućivanjem na relevantne pravne odredbe. Podjela osoba protiv kojih se vodi krivični postupak prema vrsti krivičnog djela, treba da uključuje najmanje sljedeće kategorije: namjerno ubistvo; fizički napad, silovanje, seksualni napad/seksualno nasilje, seksualne delikte protiv djece, razbojništvo, krađe, provalne krađe, provale u kuću, krađe motornih vozila, prevare, krivična djela vezana za drogu, trgovinu drogom, otmice, uključenost organiziranog kriminala, pranje novca, trgovinu ljudima, krijumčarenje migranata, kibernetički kriminal i kriminal koji uključuje rasizam i ksenofobiju.

Procjena

U FBiH, Tužilaštvo FBiH izrađuje svoj godišnji izvještaj na osnovu godišnjeg zajedničkog izvještaja koji obuhvata podatke sa kantonalnih nivoa. U pogledu distribucije, isti podaci sadržani su u izvještaju upućenom Visokom sudskom i tužilačkom vijeću i statističke tabele se stoga objavljuju u Godišnjem izvještaju VSTV-a, koji je također dostupan na Internet stranici VSTV-a.

U smislu prikupljanja podataka Federalnog zavoda za statistiku, godišnji statistički podaci objavljuju se do 31. maja naredne godine. Objavljivanje se vrši u obliku

statističkog biltena na bosanskom i engleskom jeziku koji predstavlja dio statističkog godišnjaka FZS i nosi naslov *Prijavljene, optužene i osuđene punoljetne osobe i maloljetnici, i ekonomska situacija u Federaciji Bosne i Hercegovine*. Oni uključuju apsolutne brojeve o prijavljenim, optuženim i osuđenima punoljetnim osobama prema krivičnom djelu, spolu, vrsti odluke, trajanju postupka, kaznama, kao i podatke o prijavljenim, optuženim i osuđenim maloljetnicima prema vrsti krivičnog djela, dobi, spolu i vrsti odluke. Podaci se daju prema kantonima, kao i za cijelu Federaciju. FZS također daje povratne informacije na pojedinačne zahtjeve.

U RS objedinjene tabele izrađuju se godišnje za izvještaj Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (VSTV). Statističke tabele za RS se zatim uključuju u objavljeni Godišnji izvještaj VSTV-a. Svaka tri mjeseca podskup (dio) ovih tabela izrađuje se za VSTV i glavnog tužitelja Tužilaštva RS. Ured za odnose sa javnošću na okružnom nivou također izrađuje određene tabele koje su dostupne javnosti na njihovoj Internet stranice. Isto tako zaprimaju se i ad hoc zahtjevi.

U Distriktu Brčko statistički izvještaji se distribuiraju elektronski i u pisanom obliku. Glavni tužilac daje komentare uz tabele i taj izvještaj ide Visokom sudskom i tužilačkom vijeću, te kao informacija Skupštini Distrikta Brčko.

U Tužilaštvu BiH, podaci o svakom odjelu su odvojeni. Statistike se objavljuju u godišnjem izvještaju koji se upućuje u oba Doma parlamenta i relevantnim potkomisijama, a naknadno je dostupan javnosti na Internet stranici. Pored toga, Ministarstvo pravde i druge institucije redovno traže ad hoc informacije.

Odnosno, statističke informacije o radu tužilaštava na svim nivoima BiH su i dalje u velikoj mjeri ograničeni kako bi se obradili podaci o rješavanju predmeta i zaostalim predmetima. Postojeći sistem prikupljanja podataka Federalnog zavoda za statistiku (FZS) ostaje i dalje koristan dodatak statističkim podacima zasnovanim na krivičnom gonjenju osoba koji su dostupni javnosti. Zavod za statistiku RS trenutno izrađuje sličan sistem za prikupljanje podataka o krivičnom gonjenju za cijelu RS.²² Međutim, trenutno statistički podaci koje prikuplja FZS objedinjuju se prema širokom vrstama krivičnih djela koji ne odgovaraju uvijek zahtjevima za izvještavanje na međunarodnom nivou i nivou EU.

2.3. Sudska statistika

2.3.1. Uvod

2.3.1.1. Institucije odgovorne za prikupljanje podataka i upravljanje podacima

Bosna i Hercegovina ima tri Ustavna suda, jedan na nivou BiH, jedan na nivou FBiH i jedan u RS i svi su osnovani u skladu sa odgovarajućim ustavima. S obzirom da ne postoji vrhovni sud na nivou BiH, ova funkcija je prenesena na Vrhovne sudove FBiH i RS.

²² Zavod za statistiku RS istražio je mogućnost za uključivanje statističkih podataka o krivičnom pravosuđu od tužilaštava i sudova u svoj plan rada za naredni period. Radna grupa koja uključuje predstavnike Ministarstva pravde, sudova i tužilaštava izradila je prvi nacrt liste indikatora koji se koristi za pilot prikupljanje podataka. Iako tužitelji dostavljaju statističke podatke u sistematičnom formatu, sudska statistika nije još uvijek dostigla osnovne standarde u pogledu prikupljanja statističkih podataka. Kada se utvrdi da pilot prikupljanje podataka dovodi do zadovoljavajućih rezultata, Zavod za statistiku RS planira da uspostavi mali odjel za statističke podatke krivičnog pravosuđa za buduće prikupljanje podataka i uključivanje u tabele u Godišnjem statističkom biltenu.

Četiri sudska sistema rade na građanskim, krivičnim i upravnim predmetima: jedan na nivou države i po jedan u FBiH, RS i Distriktu Brčko.

Državni nivo

Na nivou BiH, statističke podatke prikuplja Sud BiH, koji ima istu nadležnost kao i Tužilaštvo BiH, i radi na prvostepenim krivičnim i upravnim predmetima, kao i predmetima ratnih zločina, organiziranog kriminala, ekonomskog kriminala, predmetima korupcije i, kao treći stepen, za žalbe iz Distrikta Brčko. Sud ima tri odjeljenja: krivično, upravno i apelaciono. Krivično odjeljenje sastoji se od tri odjela – Odjel I za ratne zločine, Odjel II za organizirani kriminal, ekonomski kriminal i korupciju, Odjel III za opći kriminal. Upravno odjeljenje radi na građanskim predmetima i ima jedno vijeće. Apelaciono odjeljenje sastoji se od Odjela I za ratne zločine, Odjela II za organizirani kriminal i Odjela III za opći kriminal i žalbe na odluke upravnog odjeljenja.²³

Federacija BiH

U FBiH, izrada sudskih statističkih podataka uključuje deset kantonalnih sudova sa nadležnosti nad odlukama 28 općinskih sudova. Općinski sudovi su prvostepeni sudovi, osim za predmete ozbiljnog kriminala. Pored toga, postoji 80 općinskih i 6 kantonalnih sudova za prekršaje. Ovo je prvi interni sistem prikupljanja podataka.

Pored ovog internog sistema prikupljanja podataka, u Federaciji BiH postoji i drugi sistem prikupljanja podataka koji uključuje Zavod za statistiku entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (FZS), gdje odjel koji radi na statističkim podacima iz oblasti obrazovanja, socijalnih pitanja i pravosuđa prikuplja statističke podatke od prvostepenih sudova u FBiH (vidjeti Dio 2.2.1.1.). Jedna osoba u ovom odjelu radi samo na statističkim podacima za krivično pravosuđe.

Republika Srpska

U RS, sudski sistem čine Vrhovni sud RS, 5 okružnih sudova, 19 osnovnih sudova i 45 sudova za prekršaje.

U RS, Zavod za statistiku entiteta Republike Srpske (RZSRS) trenutno nema nikakvu ulogu u izradi statističkih podataka u oblasti krivičnog pravosuđa. Međutim, trenutno se radi na pripremi prikupljanja statističkih podataka o tužilaštvima i sudovima.

Distrikt Brčko

BDBiH ima svoj sudski sistem sa Osnovnim sudom kao prvostepenim sudom i Apelacionim sudom.

2.3.2. Unos podataka (evidentiranje krivičnih djela)

2.3.2.1. Unos podataka

Standard

Podatke o svim optužbama i osobama protiv kojih se vodi krivični postupak pred sudovima trebaju evidentirati odgovorna tijela. Granica za pokretanje sudskog postupka ('osobe protiv kojih se vodi postupak pred krivičnim sudom') treba biti jasno definirana. Međunarodni i EU standardi upućuju da bi sudska tijela trebala koristiti sistem praćenja podataka zasnovan na jediničnim unosima koji sadrže detalje o optužbi ili optužbama za svaku (u skladu sa relevantnim odjeljcima/članovima Krivičnog zakona) i o konačnoj sudskoj odluci (oslobađajućoj ili osuđujućoj presudi i kazni). Evidencija o osobi treba sadržavati detaljne podatke o dobi, spolu, etničkoj pripadnosti, odnosu počinitelja i žrtve, državljanstvu i geografskom području na kojem osoba boravi.

Procjena

²³ Vidjeti <http://www.sudbih.gov.ba/>.

Evidencija podataka sudova na svim nivoima u BiH zasnovana je na registrima na papiru. U isto vrijeme, iste informacije o svakom novom predmetu sada se unose u elektronski CMS sistem. Međutim, još uvijek se vodi i ručna evidencija jer CMS nije u mogućnosti da izradi sve potrebne statističke rezultate.

Federacija BiH

U FBiH, na lokalnom i kantonalnom nivou svi predmeti se sada unose u Sistem upravljanja predmetima (CMS). Kada tužilac preda optužnicu, informacije iz spisa unose se u CMS, putem kojeg se predmet putem slučajnog odabira dodjeljuje sudiji. Automatizacija procesa počela je 2007. godine i CMS je sada u upotrebi godinu dana. Svi prvostepeni predmeti koji nisu završeni nalaze se sada u CMS-u. Isto tako, neki od drugostepenih predmeta – za koje su nadležni kantonalni sudovi, kao sudovi drugog stepena za odluke koje su donijeli općinski sudovi – sada se nalaze u CMS-u ali samo ukoliko općinski sudovi koriste CMS. što nije uvijek slučaj. U svim ostalim slučajevima, općinski i kantonalni sudovi koriste stari sistem evidencije ovih predmeta na papiru.²⁴

“Stari” sudski registri obuhvaćaju informacije vezane za predmete na papiru, uključujući ime osumnjičene osobe, krivično djelo prema članu i stavu Krivičnog zakona FBiH, podatke o postupku (prekinut, predmet odbačen), vrsti osude, kazni (dužina i količina), žalbama i njihovim ishodima, dužini postupka i druge podatke. Vidjeti Prilog V za potpunu listu evidentiranih podataka.

Gore navedeni ključni podaci vode se i u CMS-u također, ali novi sistem je čak i detaljniji. Jedinica za prebrojavanje u CMS-u je predmet; isto tako mogu se vršiti pretrage po osobi, ali ne po djelu (što je nedostatak u poređenju sa prethodnim sistemom). Ključne informacije koje se unose u CMS za predmet su sljedeće: 1) osobe uključene (svi optuženici i svjedoci), 2) aktivnosti (npr. održana ročišta), 3) zadaci, odnosno imena sudija koji vode predmet, 4) dokumenti, gdje se svi relevantni dokumenti učitavaju u word formatu, 5) faze postupka, 6) povezani predmeti, 7) status predmeta (zatvoren/otvoren), 8) krivično djelo za svakog optuženog, 9) sankcije za svakog optuženika, 10) svjedoci. Ne prikupljaju se podaci o žrtvama.

Republika Srpska

U RS, statistički podaci prikupljaju se samo o aktivnostima okružnog suda i (odvojeno) za posebni odjel za organizirani kriminal i najteže oblike krivičnih djela Okružnog suda Banja Luka koji je nadležan samo za krivična djela za koja je propisana zatvorska kazna u trajanju od deset godina ili teža kazna. Na nivou okružnih sudova, koristi se pet različitih sudskih registara koji evidentiraju podatke o 1) informacije (KTA), 2) nepoznati počinitelj (KTN), 3) maloljetni počinitelji (KTM), 4) punoljetni počinitelji (KT) i 5) Sudovi. Vidjeti Prilog VI za potpunu listu podataka evidentiranih u svaki od ovih registara.

Još uvijek se vodi ručna evidencija, iako sa nedavnim uvođenjem CMS-a, cijeli postupak koji se odnosi na KPS i K registre je također jedan elektronski file koji se ažurira kako se predmet kreće iz jedne faze u drugu. Evidencija se vodi ručno jer se ne mogu svi podaci i izvještaji dobiti iz CMS sistema te zato što CMS ne može osigurati evidenciju krivičnih djela.

Na Posebnom odjelu za organizirani kriminal i najteže oblike krivičnih djela Okružnog suda Banja Luka predmeti se prvi put evidentiraju kada počne istraga i evidentiraju se u poseban krivični registracijski upisnik (KPP) kao predmeti pod istragom. U takvim

²⁴ Predmete po žalbi dodjeljuje sudijama predsjednik suda. Na primjer, Kantonalni sud u Sarajevu je drugostepeni sud za jedan općinski sud koji ima instaliran CMS ali koji nije još uvijek sve predmete unio u sistem.

predmetima, tužiteljima su obično potrebne usluge sudije za prethodno saslušanje (za posebne istražne tehnike, itd). Kada predmet ide u narednu fazu, registrira se u KPS upisniku o prethodnim saslušanjima. Kada sudija potvrdi optužnicu, predmet se ručno registrira u K upisnik (krivični registar). Poseban odjel (još uvijek) ne koristi CMS sistem.

Distrikt Brčko

U BDBiH, CMS je uveden nedavno (septembar 2009. godine). Trenutno, svi stari predmeti (oko 6.800) i svi novi predmeti treba da se unesu u CMS. Za stare predmete još uvijek postoji stara evidencija na papiru, ovisno o fazi: KPP, KPS, K i X (izvršenje sankcija).

Sud BiH

Također na državnom nivou postoje sudski registri na papiru za ručno unošenje podataka. Pored toga, za Odjel I za ratne zločine i Odjel II za organizirani kriminal, ekonomski kriminal i korupciju, registri su dostupni i u elektronskom obliku. Predmet se registrira ovisno o formalnom dokumentu, na osnovu kojeg je predmet otvoren. Sve dijelove registra popunjava administrativno osoblje. CMS se ne koristi na državnom nivou.

2.3.2.2. Numeriranje podataka i integrirani registarski brojevi

Standard

Dobra je praksa da se svakoj pojedinoj optuženoj osobi u sudskom spisu dodijeli „integrirani registarski broj“. Taj bi integrirani registarski broj trebao biti isti kao i broj koji se dodjeljuje u evidenciji osoba na nivou policije i tužilaštva. Evidencija o osobi se zatim može povezati sa policijskim i tužiteljskim evidencijama preko integriranog registarskog broja kako bi se izračunale specifične stope smanjenja, prosječno vrijeme potrebno za završetak postupka i drugi indikatori učinkovitosti. Potrebno je jasno odrediti razliku između sistema formuliranja optužbe i policijskog sistema klasificiranja događaja.

Procjena

Na svim nivoima, u sudovima dodjeljuje se registarski broj za svaki predmet.

U FBiH, čim se predmet unese u CMS, što je trenutno primjenjivo samo na kantonalnim sudovima, dodjeljuje mu se jedinstveni registarski broj koji se ne dijeli sa drugim akterima u krivično-pravnom sistemu (policija ili tužilaštvo). Planirano je da će postojati zajednički jedinstveni registarski broj kada tužilaštva budu koristila CMS. To znači da će se jedinstveni registarski brojevi dodijeljeni predmetom od strane tužilaštva koristiti za taj predmet tokom cijelog procesa.

U RS, predmetima se dodjeljuje novi registarski broj (serijski broj) u svakoj fazi procesa i u svakom od tri registra KPP, KPS i K. Posebni odjel za organizirani kriminal i najteže oblike krivičnih djela koristi posebne sudske registre, uz dodatnu oznaku uz broj predmeta koja pokazuje da se radi o predmetima ozbiljnog kriminala (KPP/p, KPS/p i K/p).²⁵

Također Sud BiH dodjeljuje registarski broj koji, međutim, nije povezan sa brojem drugih aktera u krivično-pravnom sistemu. Pored toga, u slučaju žalbe na predmet,

²⁵ Specifičnost složenih predmeta organiziranog kriminala jeste da oni uključuju veliki broj počinitelja. Ukoliko neki priznaju krivična djela, a drugi ne, tužilac može odlučiti da otvori novi predmet i da ga vodi pred sudom. Onda se predmet registrira kao novi predmet sa novim registarskim brojem. Pravi se napomena u starom spisu da su ove osobe 'prebačene' u novi predmet uz dodatak broja predmeta. S druge strane, ukoliko se dva odvojena predmeta objedine uključuje se napomena za spojeni predmet da je 'riješeno na drugi način', uz navođenje broja drugog predmeta (stoga se broje dva predmeta). S obzirom da Posebni odjel ne radi na kazneno pravnim postupcima protiv maloljetnika, nema predmeta protiv maloljetnika na kojima se radi i koji se evidentiraju.

predmet dobiva novi broj. Suprotno tome, u Distriktu Brčko vodi se isti KU broj za predmet u prvostepenom postupku i u žalbenom postupku.

Registarski brojevi koji se koriste u sudovima u cijeloj BiH, stoga nisu koordinirani između entiteta i između prvostepenih i narednih postupaka i ne odgovaraju onima koji se koriste u policijskom ili tužilačkom sistemu (iako se ovi brojevi predmeta uglavnom navode i u sudskoj evidenciji). Praćenje ovih predmeta kroz sistem se stoga može voditi samo ručno. Planirano je da se uvede zajednički jedinstveni registarski broj sa punom provedbom CMS sistema u svim sudovima i tužilaštvima.

2.3.2.3. Sistem klasifikacije krivičnih djela

Standard

Jedinični zapisi o osobama protiv kojih se vodi postupak pred sudom sadrže jednu ili više krivičnih optužbi uz upućivanje na relevantne zakonske odredbe. Razlike između sistema formuliranja optužbi i policijskog sistema klasifikacije događaja jasno su određene. Sistem optužbe ujednačeno provode svi sudovi.

Procjena

Na svim sudovima u BiH, zapisi se vrše za predmete prema vrsti krivičnog djela kako je to definirano krivičnim zakonima (po članu i stavu) koji se primjenjuju na nivou entiteta, BDBiH i države. Međutim, kada se sudski podaci objedinjuju za statističke svrhe, predmeti se grupiraju samo u tri sljedeće kategorije prema zahtjevu Visokog sudskog i tužilačkog vijeća: predmeti ekonomskog kriminala, općeg kriminala i ratni zločini.

2.3.3. Protok podataka

2.3.3.1. Od lokalnog do centralnog nivoa

Standard

Centralnu instituciju potrebno je izvještavati O podacima svih sudova u jedinstvenom formatu koristeći sistem klasifikacije krivičnih djela.

Procjena

Federacija BiH

O objedinjeni podacima sudova u FBiH podnosi se izvještaj VSTV u standardnim obrascima (tabelama). Neke od ovih tabela izrađuju se automatski u CMS, a druge se sastavljaju ručno. Obrasci su potpuno jednaki onima koji se koriste u skladu sa starim (ručnim sistemom). Podaci se prikupljaju o:

- *Protoku predmeta u sudu, po tipu sudskog registra (ne prema krivičnom djelu):* broj neriješenih predmeta, broj novih predmeta, broj riješenih predmeta, broj nerazjašnjenih predmeta, period za rješavanje neriješenih predmeta, ukupan broj starih predmeta u radu, broj riješenih starih predmeta, broj neriješenih starih predmeta;
- *Kvalitet rada kantonalnog suda po vrsti registra* (ovo su podaci o drugostepenim postupcima u kojima odlučuje vrhovni sud): broj odbijenih pravnih lijekova, broj potvrđenih prvostepenih odluka, broj promijenjenih odluka, broj poništenih odluka, broj predmeta u kojim je podnesen pravni lijek, broj odluka poništenih i vraćenih na ponovljeni postupak. Iste informacije prikupljaju se u vezi sa postupcima u kojim kantonalni sud djeluje kao drugostepeni sud po odlukama općinskog suda.

- *Održana ročišta prema vrsti sudskog registra*: broj održanih glavnih ročišta, broj sjednica vijeća, broj javnih sjednica, broj rasprava pred drugostepenim vijećem, dužina trajanja postupka (do 1 godine, 1 do 2 godine, 2 do 3 godine, preko 3 godine)
- *Osude u krivičnom postupku prema vrsti registra*: broj oslobađajućih odluka, odbijanje optužnice, broj osuđujućih odluka (nakon izjašnjenja optuženog da je kriv/na osnovu sporazuma o krivnji postignutim sa optuženim), broj odluka o obustavljanju postupka
- *Ostali podaci prema vrsti sudskog registra*: broj predmeta u kojim je zaplijenjena imovina, ukupna vrijednost zaplijenjene imovine, broj predmeta u kojima je izrečena novčana kazna, ukupni iznos kazni, broj predmeta u kojima se primijenila zastara, broj predmeta u kojim kazna nije mogla biti izvršena.
- *Broj predmeta upućen na druge sudove po vrsti registra*

Protok podataka sa sudova prema FZS u svrhu prikupljanja podataka je sljedeći: tijela koja daju informacije su općinski i kantonalni sudovi. Oni popunjavaju standardizirane jedinične zapise zasnovane na osobi po završavanju sudskih predmeta i dostavljaju ih uredu za statistiku, a to su kantonalni uredi i službe (smješteni u glavnom gradu svakog kantona). Terenski uredi za statistiku prikupljaju, provjeravaju i prosljeđuju podatke FZS na obradu, analiziranje i objavljivanje. Ovo prikupljanje podataka obuhvaća cijelu teritoriju FBiH. Minimalna teritorijalna jedinica za objedinjavanje podataka je općina.

Postoje dva standardna obrasca za prikupljanje informacija o pojedinačnim sudskim predmetima: SK2 je obrazac za punoljetne osobe; SK4 je obrazac za maloljetnike.

Ovi obrasci prikupljaju iste informacije koje su sadržane u obrascima koja tužilaštva na kantonalnom nivou upućuju FZS (odnosno, obrasci SK1 i SK3 opisani u Dijelu 2.2.3.1. gore). Pored toga, obrasci SK2 i SK4 prikupljaju informacije o aktuelnim sudskim odlukama (kao što su vrsta odluke i razlozi) te nametnutim kaznama (glavna kazna, da li su primijenjene olakšavajuće okolnosti, da li je izrečena uvjetna kazna, dodatne kazne, itd.). Obrasce popunjavaju službenici općinskih i kantonalnih sudova u štampanom obliku na mjesečnoj osnovi i onda se upućuju putem pošte u terenske urede gdje se šifriraju i pripremaju za unos podataka. Na kraju, mjesečno (do 5. svakog narednog mjeseca) šalju se u sjedište FZS za unos podataka. Podaci se objedinjuju u Access bazi podataka, gdje se unose pojedinačni predmeti. Sve varijable koje se nalaze u obrascima se unose ali se ne objavljuju svi podaci.

Republika Srpska

Statistički podaci se prikupljaju po istim procesnim indikatorima kao što je to slučaj sa sudovima u FBiH, u skladu sa uputstvom VSTV. Statistički podaci se objedinjuju ručno iz različitih K upisnika i unose se u obrazac na računaru. Tabele se štampaju, potpisuju, pečate i šalju Vrhovnom sudu i VSTV-u putem pošte i elektronskom poštom.

Sud BiH

Popunjavaju se standardni obrasci u Excelu koje daje Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Obrasci se popunjavaju ručno prebrojavanjem sudskih registra. Pored toga, podaci o radnom opterećenju sudija prikupljaju se za VSTV na godišnjoj osnovi. .

2.3.3.2. Pravila prebrojavanja

Standard

Jasna pravila o evidentiranju podataka potrebno je predočiti svim jedinicama odgovornim za evidentiranje podataka te ih jedinstveno primjenjivati kroz cijeli sistem. Pisana pravila o prebrojavanju minimalno trebaju definirati pitanje da li se primjenjuje pravilo glavnog krivičnog djela ili ne, kako se prebrojavaju osobe

osuđene za više krivičnih djela iste vrste (kao jedna osoba ili kao dvije ili više osoba) te kako se prebrojavaju osobe kojima se sistem bavio više puta tokom jedne godine.

Procjena

U svim sudovima BiH (FBiH, RS, BDBiH, Sud BiH) zajednička pisana uputstva za evidenciju podataka i statističko izvještavanje sadržana su u pravilniku koji primjenjuje svo administrativno osoblje. Ova zajednička uputstva, koja također objašnjavaju kako popunjavati podatke u CMS-u izdalo je Visoko sudsko i tužilačko vijeće i primjenjuju se na jedinstven način. Prema mišljenju VSTV, svi sudovi sarađuju i nema posebnih problema u redovnom davanju podataka. Pravila su manje ili više ostala ista od 2005. godine uz neke manje izmjene i dopune kako bi se prilagodilo promjenama u obrascu za unos podataka.

U pogledu pravila prebrojavanja, ukoliko je osoba uključena u više od jednog predmeta, ista osoba broji se svaki put posebno za svaki predmet. Ukoliko osoba u okviru jednog predmeta počini više od jednog krivičnog djela, broji se samo najteže krivično djelo.

2.3.3.3. Pokrivenost: Geografska i institucionalna

Standard

Podaci iz jediničnih zapisa trebaju se prikupljati sa svih sudova koji su u teritorijalnoj nadležnosti centralne institucije.

Procjena

Svi sudovi u BiH, na svim nivoima učestvuju u internom prikupljanju podataka u sudovima. Statističke podatke (uglavnom podatke o procesima sa sudova) prikuplja Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) od svih sudova.

Prikupljanje jediničnih zapisa zasnovanih na osobi koje vrši Federalni zavod za statistiku (FZS) obuhvaća samo prvostepene sudove u Federaciji BiH.

2.3.3.4. Vremenska učestalost i razdoblja

Standard

Podatke iz svih sudova potrebno je redovno prikupljati i o njima izvještavati.

Procjena

U FBiH, interni statistički podaci o sudovima se izrađuju kvartalno. U RS, i na državnom nivou, statistički podaci se izrađuju mjesečno i kvartalno. Osnovni sud Distrikta Brčko izrađuje statističke podatke na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi. U FBiH, Federalni zavod za statistiku (FZS) objedinjuje i objavljuje podatke o osudama na godišnjoj osnovi.

2.3.4. Rezultat (Izrada statističkih podataka)

2.3.4.1. Provjera valjanosti podataka i njihova statistička analiza

Standard

Potrebno je provjeravati dosljednost, tačnost i pouzdanost statističkih podataka. Ukoliko se uoče nedosljednosti ili postoje sumnje u pogledu pouzdanosti, potrebno je provesti istragu o mogućim izvorima grešaka u njihovom prikupljanju, prijenosu ili objedinjavanju. Nakon provjere valjanosti i pouzdanosti podataka, veliki dio analitičkih postupaka može se provesti u obliku jednostavne deskriptivne statistike koja uključuje izračunavanje učestalosti, postotci, opće stope i stope promjena.

Procjena

U pogledu provjere valjanosti podataka, u CMS-u postoje automatske provjere ukupnog broja i numeričkih veza unutar tabela koje se dostavljaju u VSTV. Što se tiče analize podataka, već je navedeno da postojeća verzija CMS ne podržava izradu statističkih podataka koje traži VSTV tako da još uvijek postoji zahtjev da se određeni statistički podaci prebrojavaju ručno. Imajući u vidu prirodu podataka pripremljenih za internu upotrebu na sudovima i u VSTV, analiza je ograničena uglavnom na izračunavanje pokazatelja procesa.

2.3.4.2. Izvještavanje i distribucija podataka

Standard

O broju osuđenih osoba godišnje potrebno je izvještavati po vrsti krivičnog djela, dobi, spolu i državljanstvu. Raspodjela osuđenih osoba po vrsti krivičnog djela trebala bi uključivati minimalno sljedeće kategorije: namjerno ubistvo, fizički napad, silovanje, seksualni napad, seksualno nasilje, seksualne delikte protiv djece, razbojništvo, krađu, provalne krađe, provale u kuću, krađe motornih vozila, prevare, krivična djela povezana s drogama, trgovinu drogom, otmice, uključenost u organizirani kriminal, pranje novca, korupciju, trgovinu ljudima, krijumčarenje migranata, kibernetički kriminal te kriminal koji uključuje rasizam i ksenofobiju.

Procjena

Kao što je gore navedeno, statističke podatke sa sudova prikuplja i objedinjuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće za cijelu BiH. ovi podaci su uglavnom statistički podaci o procesu i ne sadrže podjelu prema krivičnim djelima. Pored toga, za FBIH, Federalni zavod za statistiku prikuplja i objavljuje u svom Statističkom godišnjaku jedinične zapisnike zasnovane na osobama koje se odnose na osude na prvostepenim sudovima podijeljene prema vrsti kazne i široj kategoriji krivičnog djela (ali ne prema spolu, dobi ili državljanstvu).

Jedna od ključnih publikacija o aktivnostima suda je izvještaj koji godišnje izrađuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće i koji nije dostupan na engleskom jeziku. Informacije koje se prikupljaju su striktno vezane za ključne faze krivičnih postupaka i odnose se na broj predmeta i broj osoba protiv kojih se vodio postupak pred svakim sudom. Samo za neke od krivičnih djela, na primjer ubistvo, vrši se podjela prema krivičnom djelu. Razlog za to je zato što je VSTV zainteresiran za efikasnost sistema, a ne toliko za izradu podjela prema vrsti krivičnog djela. To je također razlog zašto CMS nije osmišljen na način da može pripremati statističke podatke prema vrsti krivičnog djela.

Jedina publikacija koja sadrži podjelu prema vrsti krivičnog djela nosi naziv *Informacije iz centralne baze podataka o presudama u predmetima ozbiljnih krivičnih djela*, koju izrađuje Ministarstvo pravde BiH. Publikacija predstavlja podatke o određenim vrstama ozbiljnog organiziranog kriminala sa svih sudova. Statistički podaci predstavljaju pregled o predmetima organiziranog kriminala registriranih u centralnoj bazi

Ministarstva pravde. Statistički podaci sadrže samo sljedeće podatke, koji se predstavljaju na godišnjoj osnovi:

- a. Broj registriranih presuda po vrsti krivičnog djela (pranje novca, droge, trgovina ljudima, ukupno) i prema godini registracije
- b. Broj prethodnih osuda prema vrsti krivičnog djela (pranje novca, droge, trgovina ljudima, ukupno) i prema godini registracije
- c. Broj osuđenih osoba podijeljen prema dobi i vrsti krivičnog djela
- d. Broj osuda prema vrsti kazne i prema vrsti krivičnog djela.²⁶

U RS, također postoji poseban izvještaj koji se objavljuje, a koji se odnosi na krivična djela. Posebni odjel za organizirani kriminal i najteža krivična djela Okruženog suda u Banjoj Luci također izrađuje svoje vlastite izvještaje o predmetima (teškim krivičnim djelima) koja nisu obuhvaćena izvještajima okružnih sudova i također ih dostavlja VSTV.

U Distriktu Brčko, Osnovni sud izrađuje izvještaj za Pravosudnu komisiju Distrikta Brčko dva puta godišnje i godišnji izvještaj za VSTV koji se također dostavlja elektronskim putem. Povremeno, predstavljaju se određene dodatne analize statističkih podataka koje nisu dostupne na Internetu ili se podaci predstavljaju u toku konferencija za štampu ili okruglih stolova. Pored toga, Apelacioni sud izrađuje izvještaj za Pravosudnu komisiju Distrikta Brčko svakih šest mjeseci i dostavlja informacije VSTV jednom godišnje. Ne izrađuju se posebni izvještaji zasnovani na osobama i svaki ad hoc izvještaj, ukoliko je potreban, mora se ručno pripremiti iz sudskog registra.

Neke statistike o procesu se također objavljuju na Internet stranici Suda BiH (trajanje ročišta u satima, podijeljeno prema odjelima; statistički podaci o pritvoru, podijeljeno prema odjelima; broj predmeta koji se vode pred Odjelima I i II Krivičnog odjeljenja, upotreba sudnica, mjesečno po danima).²⁷

Na Internet stranici Suda BiH, objavljuju se statistički podaci o broju radnih sati sudova Suda, podijeljeno prema četiri odjeljenja.²⁸ Slično tome, na Internet stranici Vrhovnog suda RS predstavljaju se tabele o broju riješenih i neriješenih predmeta za proteklu godinu²⁹. Vidjeti Prilog VII za popis predstavljenih tabela.

Sve informacije koje se odnose na dva Vrhovna suda (FBiH i RS) uglavnom se odnose na podatke o procesu i radnom opterećenju.

U pogledu distribucije podataka o sudovima, općenito nema mnogo statističkih podataka koji su dostupni online, i samo neki od njih su dostupni na engleskom jeziku. Kao što je navedeno, ključna publikacija o statističkim podacima suda je izvještaj koji na godišnjoj osnovi izrađuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće, koji nije dostupan na engleskom jeziku. Ostale relevantne publikacije navedene su gore.

²⁶ <http://www.mpr.gov.ba/userfiles/file/Pravosudje/INFORMACIJA%20IZ%20CENTRALNE%20BAZE%20PODATAKA-.pdf>

²⁷ Vidjeti <http://www.sudbih.gov.ba/?opcija=statistike&jezik=e>.

²⁸ Vidjeti <http://www.vrhovnisudrs.com/HTML/cijeli%20izvjestaj%20za%202006.html>.

²⁹ Vidjeti <http://www.vrhovnisudrs.com/HTML/cijeli%20izvjestaj%20za%202006.html>.

2.4. Statistički podaci o pranju novca

Standard

Direktiva 2005/60/EC o sprječavanju zloupotrebe finansijskog sistema u svrhu pranja novca sadrži niz minimalnih elemenata za koje bi trebali biti dostupni statistički podaci. Eurostatova radna grupa trenutno provodi pilot program prikupljanja vrlo preciznog popisa podataka o pranju novca zasnovanog na Direktivi 2005/60/EC.³⁰ Taj popis uključuje podatke o broju obavijesti o sumnjivim transakcijama, obavijesti o gotovinskom plaćanju, naloga za odgodu transakcija, istraga o pranju novca, otkrivanja operacija krijumčarenja novca, sumnjivih gotovinskih aktivnosti na granicama, obavijesti o sumnjivim transakcijama koje istražuju policijska tijela i transakcijama koje ta tijela ne istražuju kao i o podatke o broju osoba koje je u punom radnom vremenu (ili na način istovjetan punom radnom vremenu) posvećeno pitanjima pranja novca u sklopu finansijsko-obavještajne jedinice, te u tijelima zaduženim za provedbu zakona. Pored toga, potrebno je prikupljati i podatke o broju optužnica, podijeljeno po gore navedenim kategorijama, kao i podatke o broju osuda i oslobađajućih presuda po tim optužnicama. Podatke o osuđenim i oslobođenim osobama treba raščlaniti prema „trećim stranama“ i „samostalnom pranju novca“, po optužnici, vrsti osude, dobi, spolu i državljanstvu. Statistički podaci o broju postupaka zamrzavanja i oduzimanja imovine i o broju primljenih zahtjeva za naloge za zamrzavanje i oduzimanje imovine trebaju navoditi vrijednost zamrznute i oduzete imovine te povraćene iznose. Predviđa se da primarni izvor podataka bude finansijsko-obavještajna jedinica u okviru tijela zaduženih za provedbu zakona.

2.4.1. Institucije uključene u prikupljanje podataka i izrada statistika

Finansijsko-obavještajni odjel u okviru SIPA-e je finansijsko-obavještajna jedinica u BiH. Odjel prima, prikuplja, dokumentira, analizira, istražuje i tužitelju podnosi informacije, podatke i dokumente prikupljene u skladu sa zakonom i drugim propisima u BiH koji se odnose na sprječavanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti. Finansijski obavještajni odjel zadužen je za međunarodnu saradnju na sprječavanju i istraživanju slučajeva pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i pruža finansijsko-obavještajnu stručnu pomoć tužilaštvu.

Finansijsko-obavještajni odjel je osnovan u skladu sa definicijom finansijsko-obavještajne jedinice Egmont grupe (udruženje finansijsko-obavještajnih jedinica iz cijelog svijeta) i postao je operativan 28. decembra 2004, nakon stupanja na snagu Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (posljednje izmjene i dopune u Zakonu br. 53 iz 2009. godine kako bi se propisi uskladili sa Trećom direktivom EU protiv pranja novca). Jedan od četiri odsjeka finansijskog obavještajnog odjela³¹ je Analitički odsjek koji je zadužen za primanje, traženje i analiziranje informacija za svrhe utvrđivanja osnova sumnje za počinjenje krivičnog djela.

2.4.2. Unos podataka

Finansijsko-obavještajni odjel radi na pitanjima pranja novca i finansiranja terorizma, kako je to definirano Članovima 209 odnosno 202 Krivičnog zakona BiH. S obzirom da je Finansijsko-obavještajni odjel jedina finansijsko-obavještajna jedinica u BiH, on dobiva izvještaje iz svih tijela koja izvještavaju u FBiH, RS i BDBIH, u skladu sa pravnim definicijama ovih krivičnih djela u odgovarajućim krivičnim zakonima. Obveznici su navedeni u Članu 4 Zakona br. 53 iz 2009, koji je u skladu sa Trećom direktivom EU protiv pranja novca (npr. banke, burze, notari, brokeri, kladionice, Western Union, osiguravajuće agencije, pravnici, itd.).

U skladu sa Članom 30 Zakona br. 53 iz 2009, obveznici treba da izvještavaju Finansijsko-obavještajni odjel o:

³⁰ Niz indikatora koje je utvrdio Eurostat u okviru pilot programa još uvijek ne predstavljaju obvezujuće EU standarde, no ipak daju veoma bitne smjernice u pogledu sve većih prioriteta za podacima o pranju novca u okviru Evropske unije.

³¹ 1. Analitički odsjek 2. Odsjek za sprječavanje i istraživanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti 3. Odsjek za pravna pitanja i međunarodnu saradnju i 4. upravljajući odsjek.

- svakoj pokušanoj i izvršenoj transakciji, klijentu ili osobi za koju se sumnja da postoji veza sa pranjem novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti;
- gotovinskim transakcijama čija je vrijednost 30.000 KM ili više;
- povezanim gotovinskim transakcijama koje zajedno čine iznos od 30.000 KM ili više.

Posebno, format informacija koje se upućuju definiran je Članovima 31 i 32 Pravilnika izdatog 2005. godine za efikasnu provedbu provedbi zakona o sprječavanju pranja novca i posljednji put izmijenjenog 2009. godine. Tijela koja su obveznici u skladu sa zakonom moraju ispuniti standardni obrazac sa detaljnim podacima o datoj transakciji, uključujući podatke o osobi koja prijavljuje transakciju, osobne podatke o klijentu koji provodi transakciju, iznos, broj računa koji su uključeni, svrhu transakcije, izvor novca, itd. Vidjeti Prilog VIII za potpuni popis podataka koji se evidentiraju u standardni obavještajni obrazac.

Ove informacije se unose u standardizirani obrazac. Od 1. februara 2006. godine, banke moraju popuniti i podnijeti svoje izvještaje online putem jednog eksternog servera. Druga tijela koja su obveznici moraju ispuniti obrazac na papiru i poslati ga Finansijsko-obavještajnom odjelu putem pošte. Novi projekt je finansirala Španska vlada koji je usmjeren na podršku uspostavi jedinstvenog načina online izvještavanja putem omogućavanja online unošenja podataka svim tijelima koja imaju obavezu izvještavanja i izrade analitičkog softvera za automatsku izradu izvještaja.

2.4.3. Protok podataka

Podaci od tijela koja imaju obavezu izvještavanja šalju se svakodnevno. Informacije o pojedinim obavijestima i aktivnostima ručno se objedinjuju u Excel dokumentu. Većina informacija dostupnih na pojedinačnom nivou se ne uključuje kada se izrađuju objedinjeni podaci. Objedinjeni statistički podaci o primljenim obavijestima i aktivnostima Finansijsko-obavještajnog odjela se sedmično objedinjuju za operativne svrhe te na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi za šefa Finansijsko-obavještajnog odjela direktora SIPA-e i Ministarstva sigurnosti.

Finansijsko-obavještajni odjel vodi evidenciju o primljenim obavijestima od tijela koji su obveznici u pogledu izvještavanja, uključujući obavijesti o sumnjivim transakcijama, obavijesti o gotovinskim transakcijama, povezanim transakcijama i negotovinskim transakcijama. Pored toga, Finansijsko-obavještajni odjel vodi evidenciju o broju obavijesti o počinjenju krivičnog djela koje je Odjel dostavio tužitelju, broj prijavljenih osoba i broj prijavljenih krivičnih djela prema vrsti krivičnog djela (pranje novca, utaja poreza, organizirani kriminal, itd.).

Odjel ne prima podatke o krivičnim postupcima o pranju novca (podaci zasnovani na osobama, o broju zatraženih istraga, broju optužnica i broju osuda).

2.4.4. Rezultat podataka

Finansijsko-obavještajni odjel izrađuje godišnji izvještaj koji se ne distribuira online nego je dostupan prema zahtjevu.

Ovaj izvještaj o radu Finansijsko-obavještajnog odjela sadrži određeni broj tabela sa podacima o radnom opterećenju Finansijsko-obavještajnog odjela. Relevantni statistički podaci o aktivnostima Finansijsko-obavještajnog odjela sadržani su u Tabeli 3 (pregled istražnih aktivnosti) i Tabelama 5 i 6 (broj prijavljenih transakcija sa iznosima novca i broj vrsta transakcija). Vidjeti prilog IX za potpuni popis podataka navedenih u ovim tabelama.

2.5. Statistički podaci o trgovini ljudima (TIP)

Standard

Na osnovu relevantnih okvirnih odluka i Direktiva Vijeća EU o trgovini ljudima, kao i na osnovu Protokola Ujedinjenih naroda o sprječavanju, suzbijanju i kažnjavanju trgovine ljudima, Opća uprava za pravdu, slobodu i sigurnost Evropske komisije naručila je stručni izvještaj koji sadrži preporuke za standardizirane uporedive podatke o žrtvama, krijumčarenju ljudima, procesu trgovanja ljudima i reakcijama krivičnog pravosuđa na problem trgovine ljudima.³² Podaci koje je potrebno prikupljati³³ uključuju: ukupan broj utvrđenih žrtava po zemlji godišnje (podijeljeno prema spolu, dobi, državljanstvu, zemlji rođenja i vrsti eksploatacije); Ukupan broj žrtava koje saraduju s policijskim službama po zemlji, godišnje, kao i ukupan broj krijumčara ljudima po zemlji. Podatke o krijumčarima ljudi potrebno je podijeliti prema uhapšenim osobama, optuženim osobama (pod kojim optužbama), broju pokrenutih istraga i broju uspješno završenih istraga (podijeljeno podijeljeno prema spolu, dobi, državljanstvu, zemlji rođenja i vrsti eksploatacije). Pored toga, potrebno je prikupljati i statističke podatke o broju krivično gonjenih i osuđenih krijumčara ljudi na godišnjem nivou (po optužbama podijeljeno prema spolu, dobi, državljanstvu, zemlji rođenja i vrsti eksploatacije) kao i podatke o osudama te o žrtvama koje svjedoče pred sudom i upućuju zahtjeve za kompenzaciju, prema vrsti optužbe.

Procjene

2.5.1. Institucije uključene u prikupljanje podataka i izradu statističkih rezultata

Ured državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije u BiH osnovan je u julu 2003. godine Odlukom koju je usvojilo Vijeće ministara u svrhu jačanja borbe protiv trgovine ljudima na državnom nivou. Na osnovu te Odluke, pored funkcije državnog koordinatora, koordinacijska struktura u obliku takozvane državne grupe je također osnovana, a sastoji se od predstavnika različitih ministarstava. Od 2007. godine, Ured je učestvovao u regionalnom projektu koji je vodio ICMPD usmjeren na izradu baze podataka o trgovini ljudima u zemljama Zapadnog Balkana. U BiH su napravljene dvije baze podataka o trgovini ljudima:

- 1) O žrtvama trgovine ljudima koju održava Ministarstvo ljudskih prava i izbjeglica
- 2) Slična baza podataka o počiniteljima trgovine ljudima kojom upravlja SIPA.

2.5.2. Unos podataka

Krivično djelo trgovine ljudima uključeno je u Krivični zakon BiH pod Članom 186. Krivično djelo je isključivo u nadležnosti Suda i Tužilaštva BiH. međutim, Krivični zakoni FBiH, RS i BDBiH prepoznali su kao krivična djela druga djela koja mogu biti povezana sa trgovinom ljudima ali nemaju iste pravne kvalifikacije kao što je poticanje na uključivanje u prostituciju (Krivični zakon FBiH (KZFBiH), Član 210, i Krivični zakon BDBiH (KZBDBiH), Član 207) i trgovina ljudima za svrhe prostitucije (Krivični zakon RS (KZRS), Član 198). Usklađivanje ovih dijelova zakona koji se preklapaju je ključni cilj u okviru Državnog akcionog plana za period 2008–2012.

U bazi podataka o žrtvama trgovine ljudima, podaci koji se unose u jedinične zapise zasnovane na osobama, uključuju sljedeće: spol i dob žrtve (maloljetnik ili punoljetna osoba), da li su dobili pomoć ili ne, državljanstvo i odgovarajuće krivično djelo.

³² Republika Austrija, Federalno ministarstvo unutarnjih poslova i Međunarodna organizacija za migracije. Smjernice za prikupljanje podataka o trgovini ljudima, uključujući uporedive indikatore. Februar 2009. Dostupno na: http://www.emn.at/modules/typetool/pnincludes/uploads/IOM_Vienna_AT_Mol_Guidelines%20for%20the%20Collection%20of%20Data%20on%20THB.pdf

³³ Treba navesti da preporuke nisu obvezujuće ali predstavljaju dobru polaznu osnovu za eventualnu izradu EU standarda o specifičnim krivičnim djelima i krivično-pravnim statističkim podacima o trgovini ljudima.

U bazi podataka o trgovcima ljudima, podaci koji se unose su ime i prezime, nadimak, lažno ime, spol, državljanstvo, zemlja prebivališta, datum i mjesto identifikacije, faza krivičnog postupka, organizacija s kojom se identificira, žrtve povezane sa počiniteljem (broj žrtava utvrđenih u toku istražne faze, prihvaćenih kao svjedoka, da li im je ponuđena zaštita) broj istraga, broj optužnica i broj izrečenih kazni.

2.5.3. Protok podataka

Prikupljene informacije o trgovini ljudima u dvije baze podataka obuhvaćaju cijelu teritoriju BiH. Sve institucije koje se susreću sa predmetom trgovine ljudima trebaju detaljne podatke o žrtvi poslati državnom koordinatorskom i podatke o počinitelju SIPA-i.

Ukupno, ima pet relevantnih institucija (vidjeti dolje navedeno) koje imaju obavezu da izvještavaju svakih šest mjeseci (u suštini one obično izvještavaju na licu mjesta jer ima samo mali broj predmeta o kojima trebaju izvještavati). Isto se primjenjuje kada je u pitanju baza podataka počinitelja.

Izrađen je standardni obrazac za prikupljanje informacija o žrtvama (jedan za žrtve, jedan za potencijalne žrtve). Obrazac ima pet dijelova koje popunjavaju različite institucije kada ostvare kontakt sa žrtvom.³⁴ Ove institucije su sljedeće:

- Za žrtve: policija (Ministarstvo unutarnjih poslova + sve policijske agencije, uključujući kantonalne i graničnu policiju, SIPA-u) i tužilaštva
- Za potencijalne žrtve: centri za socijalni rad, služba za strance, nevladine organizacije

Postoje pisane smjernice za popunjavanje obrasca. Podatke o pojedinačnom predmetu unosi pet institucija elektronskim putem, zatim se štampa, pečati i šalje Uredu državnog koordinatora.

Za bazu podataka o trgovcima ljudima kojom upravlja SIPA postoje također standardni obrasci za prikupljanje podataka. Obrasce popunjava policija, tužilaštva, sudovi i (u slučaju da sud ne osigura zahtijevanu informaciju) Ministarstvo pravde koje vodi bazu podataka o teškim krivičnim djelima.

2.5.4. Rezultati podataka

Ured državnog koordinatora prima podatke o žrtvama trgovine ljudima i proslijeđuje ih Ministarstvu ljudskih prava i izbjeglica, koje izrađuje statističke podatke praveći razliku između identificiranih žrtava i potencijalnih žrtava. Ured državnog koordinatora vodi istu evidenciju za interne svrhe.

Ministarstvo ljudskih prava i izbjeglica unosi predmete na osnovu jediničnih zapisa. Statistički podaci ne mogu se odmah izraditi putem sistema jer aplikacija ne dozvoljava bilo kakvo automatsko prebrojavanje ili štampanje. Donedavno također nije bilo moguće brisati ili mijenjati informacije kada bi se jednom unijele u bazu podataka, čak i u slučaju da se pojavi greška. Kako bi se izradili statistički podaci, stoga, predmeti i osobe se moraju ručno prebrojavati u bazi podataka.

³⁴ Na primjer, policija mora prvo doći u kontakt sa žrtvom i popuniti obrazac, dok NVO-i uvode podatke u kasnijoj fazi.

U pogledu baze podataka o trgovcima ljudima, sistem funkcioniše gotovo isto kao i baza podataka o žrtvama. U SIPA-i jedna osoba prima i unosi podatke. Baza podataka ima iste tehničke probleme kao i baza podataka o žrtvama.

Neki statistički podaci o trgovini ljudima distribuiraju se putem godišnjeg izvještaja Ureda državnog koordinatora koji je dostupan online.³⁵

2.6. Statistički podaci o krivičnim djelima koja uključuju rasizam i ksenofobiju

Standard

Iako nacionalno krivično pravo na području EU o krivičnim djelima u vezi sa rasizmom i ksenofobijom još uvijek pokazuje veliki stepen različitosti³⁶, države članice EU moraju poduzeti neophodne mjere kako bi se uskladile sa Okvirnom odlukom Vijeća 2008/913/JHA koja se odnosi na borbu protiv rasizma i ksenofobije putem sredstava u okviru krivično-pravnog sistema od 28. novembra 2010.³⁷ Podatke o policijski evidentiranom rasističkom kriminalu, antisemitskom kriminalu i kriminalu motiviranom ekstremno desnim ideologijama u Evropskoj uniji prikuplja i o njima izvještava Evropska agencija za osnovna ljudska prava (FRA).³⁸ Podaci o kojima se izvještava uključuju i konkretna djela poticanja kao i krivične događaje u kojima postoji sumnja na rasistički, antisemitski ili ekstremno desničarski motiv.³⁹ Premda nije obavezujuće, izvještavanje o ove tri široke kategorije kriminala navodi na zaključak kako se na nivou EU razvijaju standardi koji bi trebali uključivati sljedeće podatke: godišnji broj policijski evidentiranih „rasističkih krivičnih djela“, „antisemitskih djela“ i krivičnih djela sa „ekstremno desničarskim motivom“; Godišnji broj okrivljenih osoba i broj formuliranih optužbi za svaki od te tri vrste kriminala; godišnji broj osuđenih osoba i osoba oslobođenih optužbi po svakoj od te tri vrste (prema optužbi, dobi, spolu i državljanstvu).

Procjena

2.6.1. Prikupljanje podataka o krivičnim djelima u vezi sa rasizmom i ksenofobijom

Krivična djela koja uključuju rasizam i ksenofobiju regulirana su nekim odredbama krivičnih zakona na entitetskom nivou kao i drugim posebnim zakonima:

- Federacija BiH: Član 163 Krivičnog zakona (poticanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, neslaganja ili neprijateljstva) kao i otežavajuće okolnosti krivičnog djela ubistva, teške tjelesne ozljede, silovanja, neovlaštene kontrole nad radio ili televizijskim stanicama (Članovi 166, 172, 203 i 363 Krivičnog zakona); Član 15 Zakona o radio-televizijskom sistemu.
- Republika Srpska: Član 390 Krivičnog zakona (poticanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, netrpeljivosti ili neprijateljstva); Član 15 Zakona o radio-televizijskom sistemu.
- Distrikt Brčko: Član 160 Krivičnog zakona (poticanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje, netrpeljivosti ili neprijateljstva) i kao otežavajuća okolnost u krivičnom djelu

³⁵ Dostupno na <http://www.anti-trafficking.gov.ba/>

³⁶ Iako su tačne formulacije različite, ipak državni zakon uglavnom kao krivično djelo prepoznaje poticanje na [diskriminaciju], [mržnju], ili [nasilje] na osnovu [rase], [boje kože], [nacionalnog ili etničkog porijekla]. Pored toga neki državni zakoni utvrđuju da su rasističke, ksenofobične ili antisemitske motivacije otežavajući faktor u drugim krivičnim djelima.

³⁷ Vidjeti Okvirnu odluku Vijeća 2008/913/JHA od 28 novembra 2008. o borbi protiv određenih oblika i izražavanja rasizma i ksenofobije putem sredstava krivičnog zakona. on OJ L 328/55. Dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:328:0055:0058:EN:PDF>

³⁸ Podatke prikuplja Agencija Evropske unije za osnovna ljudska prava u skladu sa Članom 4(1)(a) Regulative Vijeća (EC) br. 168/2007 od 15. februara 2007. kojom je osnovana Agencija Evropske unije za osnovna ljudska prava. Vidjeti http://fra.europa.eu/fraWebsite/material/pub/FRA/reg_168-2007_en.pdf

³⁹ Vidjeti, na primjer, FRA, Komparativni pregled rezultata iz RAXEN Izvještaja nacionalnih fokalnih tački 2001-2004, sažetak izvještaja na str. 27. Dostupno na: <http://fra.europa.eu/fraWebsite/material/pub/comparativestudy/CS-RV-05-SUM.pdf>

ubistva i silovanja (Članovi 163 i 200 Krivičnog zakona); Član 357 (neovlašteno vlasništvo nad radio-televizijskim stanicama i javno uznemiravanje putem korištenja istih).

S obzirom da su krivična djela mržnje djelomično obuhvaćena krivičnim zakonima u svim entitetima, policijski statistički podaci o krivičnim djelima i počiniteljima bi trebali u teoriji biti dostupni na nivou entiteta. Podaci o osobama protiv kojih se vodio krivični postupak i koje su osuđene za odgovarajuća krivična djela također bi trebali biti dostupni od FBiH Zavoda za statistiku. Međutim, ne postoji redovno prikupljanje statističkih podataka o krivičnim djelima u vezi sa rasizmom, ksenofobijom ili drugim motivima za mržnju.

3. Međunarodno izvještavanje o krivičnim djelima i podacima krivičnog pravosuđa

3

3.1.1.1. Izvještavanje o podacima na evropskom nivou

Standard

Na nivou EU, osnovne vrste krivičnih djela o kojima podatke treba dostavljati Eurostatu uključuju ukupni kriminal, ubistva, nasilnička krivična djela (koja uključuju fizički napad, razbojništvo, seksualne delikte), razbojništvo, provale u kuću, krađe motornih vozila i trgovinu drogom. U okviru nacionalnog krivičnog prava, korišteni sistem klasifikacije krivičnih djela trebao bi biti maksimalno usklađen sa definicijama koje primjenjuje Eurostat. Pored toga, trenutno se na evropskom nivou razvijaju i posebni indikatori kriminala koji uključuju rasizam i ksenofobiju, pranje novca i trgovinu ljudima.⁴⁰

Procjena

Do 2009. godine, BiH nije bila obuhvaćena aktivnostima prikupljanja podataka Eurostata u oblasti krivičnih djela i krivično-pravnog sistema. Na osnovu postojećih sistema prikupljanja podataka, podaci o ukupnom kriminalu, ubistvima i razbojništvu trebali bi redovno biti dostupni na državnom nivou u Ministarstvu sigurnosti, dok podaci o nasilničkim krivičnim djelima, provalama u kuću, krađi motornih vozila, trgovini drogom, i podaci o krivičnim djelima koji uključuju rasizam i ksenofobiju bi se trebali prikupljati od entitetskih i kantonalnih nivoa. Podaci o trgovini ljudima dostupni su na državnom nivou u uredu državnog koordinatora za trgovinu ljudima. Podaci o pranju novca i finansiranju terorizma dostupni su u Finansijsko-obavještajnom odjelu SIPA-e. Ne postoji redovno prikupljanje statističkih podataka o krivičnim djelima koja uključuju rasizam, ksenofobiju ili druge motive mržnje.

3.1.1.2. Izvještavanje o podacima na nivou UN (CTS)

Standard

Istraživanje Ujedinjenih naroda o trendovima kriminala i funkcioniranju krivično-pravnih sistema (UN-CTS) stiglo je do svog dvanaestog izdanja koje pokriva 2009. godinu. Za provedbu istraživanja UN-CTS zadužen je UNODC, a od svih država članica UN-a zahtijeva se da izvještavaju o standardiziranim podacima o kriminalu i krivičnom pravosuđu koje prikupljaju policija, tužilaštvo, sudovi i kaznene institucije. Razlike između korištenog sistema klasifikacije kaznenih djela i definicija koje se primjenjuju u okviru istraživanja UN-CTS potrebno je jasno naznačiti.

Procjena

BiH je dala podatke za 10. izdanje UN-CTS koje je obuhvatilo godine 2005-2006. Podaci za 10. UN-CTS izdanje odnose se na sve dijelove upitnika (policija, tužilaštvo, sudovi, zatvori). Podaci za 11. izdanje UN-CTS dostavilo je Ministarstvo sigurnosti nekoliko sedmica nakon roka jer je bilo potrebno dodatno vrijeme da se prikupe zahtijevani podaci od institucija sa entitetskog nivoa. Podaci dostavljeni do januara 2010. godine odnose se samo na policijski dio upitnika. Preliminarno potvrđivanje valjanosti podataka pokazuju da na podatke mogu utjecati problemi vezani za pokrivenost definicija i pouzdanost.

⁴⁰ Treba naglasiti da predloženi indikatori za ove tri vrste kriminala nisu obvezujući, međutim, ipak daju važne smjernice za utvrđivanje prioriteta za krivična djela u okviru Evropske unije.

3.2.1. Koordinacija

3.2.1.1. Kontakt tijela za krivična djela i krivično-pravnu statistiku

Standard

Međunarodni standardi za prikupljanje podataka o kriminalu i krivičnom pravosuđu uključuju preporuku o imenovanju ureda ili tijela koje će biti odgovorno za koordinaciju prikupljanja podataka na nivou zemlje s ciljem poboljšanja saradnje sa UN-om.⁴¹ To bi se moglo postići kroz uspostavu mreže nacionalnih kontakt tijela za pitanja kriminalističke i krivično-pravne statistike. Mreža treba uključivati definirane tačke kontakta u nacionalnim statističkim uredima, policiji, tužilaštvu, sudovima i kaznenoj upravi. Posebno se potiče interna koordinacija procesa prikupljanja podataka na nacionalnom nivou, uključujući moguće korištenje jedinstvenog kontakt tijela.⁴²

Procjena

Na državnom nivou, BiH ima Sektor analitike u Ministarstvu sigurnosti koji prikuplja policijske podatke o krivičnim djelima za široke kategorije krivičnih djela. Međutim, za detaljne podatke o krivičnim djelima koje prijavljuje policija, kako je to zahtijevano u UN-CTS i od strane Eurostata, Ministarstvo sigurnosti mora upućivati posebne zahtjeve Ministarstvima unutarnjih poslova na nivou entiteta. S obzirom da ova ministarstva nisu unutar strukture Ministarstva sigurnosti ponekad nedostaje saradnja u smislu razmjene podataka.

Podaci o osobama protiv kojih se vodio krivični postupak i osuđenim osobama na sudovima mogu dolaziti od VSTV-a na državnom nivou ili statističkih ureda na nivou FBiH i RS, koji su započeli (ili će započeti, u slučaju RS) svoje prikupljanje podataka iz tužilaštava i sudova. Pored toga, podaci o osudama za određene vrste teških krivičnih djela i organizirani kriminal prikupljaju se u posebnoj bazi podataka Ministarstva pravde BiH na državnom nivou. Svi ovi mehanizmi prikupljanja podataka trenutno nisu harmonizirani i podaci su i dalje raspodjeljeni u različitim institucijama.

⁴¹ Ecosoc Rezolucija 27/2007, stav. 1

⁴² Komisija za sprječavanje kriminala i krivično pravosuđe. Osamnaesta sjednica, Beč, 16-24 aprila 2009, Zaključci i preporuke, stav. 9

4. Statistika migracija

4.1.1.1. Institucije nadležne za prikupljanje podataka i upravljanje podacima

Nadležni za prikupljanje podataka na području migracija, azila i viza u Ministarstvu sigurnosti BiH su Sektor za imigraciju, Sektor za azil, kao i upravna organizacija u sastavu Ministarstva sigurnosti: Služba za poslove sa strancima. Pored toga, Granična policija prikuplja podatke o iz oblasti migracija vezano za poslove i zadatke iz svoje nadležnosti, kao i podatke o kršenju zakona na granici, vizama koje se izdaju na granici i dr. Ministarstvo sigurnosti planira ustanoviti odsjek unutar Sektora za imigraciju čiji će zadatak biti definiranje migracionog profila za BiH koji će se redovno ažurirati i koji će uključivati podatke o ilegalnim kao i legalnim migracijama. Međutim, tokom izrade Migracionog profila 2008, predloženi odsjek za analizu i strateško planiranje na polju migracija još uvijek nije bio operativan.

4.1.1.2. Podaci o porijeklu i tokovima imigranata i emigranata

Standard

Prema Uredbi (EC) br. 862/2007 o Statistici migracija u okviru Zajednice, sve države članice na godišnjem nivou moraju izvještavati o migracijskim tokovima i ukupnim brojčanim pokazateljima. Stoga, treba postojati sistem za evidentiranje i praćenje tih podataka, uključujući korištenje općeg registra stanovnika, generiranje jediničnih zapisa za evidentiranje imigranata i emigranata ili korištenje registra dozvola boravka. Države članice posebno trebaju izvještavati o ukupnom broju stranaca i osoba koje borave u zemlji, a rođene su u drugim državama, kao i o toku imigranata i emigranata u zemlju, odnosno izvan nje (sa uobičajenim periodom boravka u zemlji od preko 12 mjeseci). Te podatke potrebno je razvrstati prema nizu karakteristika (spolu, starosnoj dobi, državljanstvu, zemlji rođenja te, gdje je to moguće, zemlji prethodnog prebivališta ili zemlji novog prebivališta).

Procjena

U BiH, registar stanovnika sadrži samo podatke o državljanima BiH i podatke o strancima koji imaju stalni boravak i u tu svrhu im se izdaje lična karta za strance i dodjeljuje im se JMBG. Zbog toga se u registru stanovnika ne mogu naći statistički podaci o broju ili toku stranih imigranata i emigranata. U BiH također postoji Centralna baza podataka o strancima (ISM) u kojoj se evidentiraju svi podatci vezani za boravak i kretanje stranaca.

4.1.1.3. Podaci o dozvolama boravka

Standard

Prema Uredbi (EC) br. 862/2008 o Statistici migracija u okviru Zajednice, sve države članice trebaju izvještavati o ukupnom broju važećih dozvola boravka krajem svake godine (prema državljanstvu, vrsti i trajanju), o ukupnom broju važećih trajnih dozvola boravka krajem svake godine (prema državljanstvu), o broju novih dozvola boravka koje su po prvi put izdate (prema vrsti, trajanju i državljanstvu) te o broju promjena u dozvolama boravka (prema vrsti, trajanju i državljanstvu).

Procjena

Služba za poslove sa strancima je nadležna za izdavanje dozvola boravka za sva područja BiH i održava bazu podataka o svim dozvolama boravka koje su izdate strancima u cijeloj zemlji.

Operativno, molbe za izdavanje dozvola boravka se podnose jednom od 16 terenskih ureda (koji se nazivaju Centri za strance) i koji odgovaraju direktno Službi za poslove

sa strancima (5 centara u RS, 10 centara u FBiH i 1 u BDBiH), nakon čega se prosljeđuju Službi za poslove sa strancima u papirnatom obliku. Služba za poslove sa strancima ima maksimalno 30 dana da odluči o molbi, no odluku obično donosi u roku od 7-14 dana. Nakon što se donese odluka o molbi, podaci se unose u elektronsku bazu podataka ISM i stiker se automatski štampa. Evidencija o dozvolama boravka se stoga odnosi na *molbe i izdate dozvole* boravka od strane Službe za poslove sa strancima. Statistički podaci se sabiru na centralnom nivou i odmah su raspoloživi. Redovni izvještaji se svaka tri mjeseca šalju ministru sigurnosti.

Služba za poslove sa strancima podatke unosi u obliku jediničnih zapisa gdje se svakom podnosiocu molbe dodjeljuje jedinstveni identifikacijski broj (jedinstveni ključ). Ako su molbe povezane (npr. u slučaju porodica), svaka osoba se unosi u obliku jediničnog zapisa, a zapisi se povezuju putem jedinstvenog ključa. Uneseni podaci uključuju: ime i prezime, spol, broj pasoša, datum rođenja, državljanstvo, mjesto rođenja kao i zemlju rođenja odvojeno, datum ulaska u zemlju, datum odobravanja dozvole, podatak da li se radi o molbi koja se podnosi prvi put ili o molbi za produženje, vrsta dozvole boravka koja se izdaje (privremena dozvola na period do 1 godine, ili stalna dozvola boravka nakon 5 godina kontinuiranog boravka), datum isteka važenja dozvole i (od 2009) fotografija.

Statističke institucije u BiH ne objavljuju podatke o dozvolama boravka na redovnoj osnovi. Objavljivanje podataka je obaveza iz Mape puta za liberalizaciju viznog režima i postoji odluka Vijeća ministara da se Migracioni profil BiH ažurira svake godine. Donesena je odluka da se uključe podaci o broju izdatih privremenih i stalnih dozvola boravka, zajedno sa drugim podacima o migracijama, u Migracionom profilu 2009. Migracioni profil 2009 je objavljen (april 2010) na internet stranici Ministarstva sigurnosti⁴³ i u njemu se nalaze podaci o ukupnom broju izdatih privremenih i stalnih dozvola boravka za period 2001-2009. Podaci su dodatno razvrstani po vrsti molbe, odnosno da li je to prva molba za izdavanje privremene dozvole boravka ili molba za produženje dozvole boravka; odobrene prve dozvole i odobrena produženja; i molbe koje nisu bile uspješne (koje su odbijene, obustavljene, poništene ili odbačene). Privremene i stalne dozvole boravka koje su izdate dodatno su razvrstane prema državljanstvu, spolu i starosnoj grupi (0-17, 18-35, 36-59, 60+). Privremene dozvole boravka su također razvrstane prema državljanstvu i razlozima za traženje dozvole (npr. brak, spajanje porodica, obrazovanje, radna dozvola, itd.).

Baza podataka o dozvolama boravka je jedna od četiri baze podataka koje će zajedno tvoriti potpuno funkcionalan Sistem informacija o migracijama (ISM). Prema navodima Ministarstva sigurnosti, razvoj ISM-a je počeo 2005. godine ali on do danas nije u potpunosti integriran zbog dugih postupaka nabavke softvera. MIS također uključuje registar određenih stranaca (ROS) u kojem se vode evidencije o strancima koji su bili ili trenutno jesu predmet određenih krivičnih ili upravnih postupaka. ROS je intranet baza podataka i koristi se da bi se provjerile osobe koje ulaze u zemlju, u smislu eventualnih razloga za odbijanje ulaska. Druge dvije baze podataka ISM-a su elektronska baza podataka za vize i baza podataka o azilu (vidi dolje). Nakon što se okonča testna faza MIS-a, odvojene baze podataka za vize i azil će biti integrirane u MIS. To je jedinstveni elektronski uvezani sistem koji radi na MySQL platformi.

Novoizrađeni "Pravilnik o centraliziranoj bazi podataka o strancima" sadrži detaljne informacije o tome koje podatke prikupljati i koje lične podatke i druge informacije treba bilježiti.

⁴³ www.msb.gov.ba

4.1.1.4. Ažuriranje podataka i registara

Standard

Kako bi se mogli dostavljati ažurirani i tačni podaci s ciljem ispunjavanja Uredbe (EC) br. 862/2008 o statistici migracija u okviru Zajednice, podaci o promjeni prebivališta i drugim važnim statusnim promjenama (npr. o produženju ili ukidanju dozvole boravka) trebaju se u redovnim intervalima prosljeđivati sa lokalnog na centralni nivo i koristiti se za ažuriranje statističkih podataka o migracijama koji se upućuju Eurostatu.

Procjena

Baza podataka o dozvolama boravka se ne ažurira sistematski (npr. kada osoba napusti zemlju) već se privremene dozvole automatski isključuju za statističke potrebe u trenutku isteka važenja. Što se tiče osoba koje imaju dozvole za stalni boravak, evidencija se ažurira samo ukoliko postanu raspoložive nove informacije (npr. kada stranci koji moraju obnoviti ličnu kartu za strance koja važi dvije godine to ne učine, proces ispitivanja može rezultirati njihovim isključenjem iz baze podataka).

4.1.1.5. Podaci o sprječavanju ilegalnih migracija

Standard

Prema Uredbi (EC) br. 862/2008 o statistici migracija u okviru Zajednice, sve države članice trebaju izvještavati o statističkim podacima u vezi sa sprječavanjem nezakonitog ulaska i boravka stranaca u zemlji. Ti statistički podaci trebaju uključivati: broj osoba kojima je odbijen ulazak na granici (prema starosnoj dobi, spolu, razlozima odbijanja, državljanstvu osoba kojima nije dopušten ulazak, kao i prema vrsti granice: kopnena, morska ili zračna); broj osoba koje su otkrivene u nezakonitom boravku na teritoriji pod upravom države (prema starosnoj dobi, spolu, državljanstvu, razlozima i mjestu hapšenja); broj osoba kojima je izdat nalog da napuste teritoriju (prema starosnoj dobi, spolu, državljanstvu i razlozima za izdavanje naloga) te broj osoba koje su doista napustile teritoriju nakon izdavanja naloga (prema starosnoj dobi, spolu, državljanstvu i razlozima za izdavanje naloga).

Procjena

Granična policija održava evidencije i statistiku o važnim događajima koji su povezani sa migracijama (legalni ulasci i izlasci, podaci o lažnim i falsificiranim ličnim ispravama koje su otkrivene, odbijanju ulaska na granici i određene mjere koje se poduzimaju protiv stranaca, poput udaljavanja).

Baza podataka o legalnim ulascima se oslanja na elektronski sistem za provjeru putnih isprava tokom ulaska i izlaska. To je već uvedeno na većini graničnih prijelaza. Kada putnik ulazi, podaci iz pasoša se automatski unose u kompjuter putem bar koda (ili ručno ako pasoš nema bar kod), a određeni podaci se pohranjuju (ime, prezime, broj pasoša, datum rođenja, datum isteka važenja pasoša, državljanstvo, datum ulaska). Istovremeno, vrši se provjera osobe u elektronskoj bazi podataka Interpola da bi se vidjelo da li je osoba registrirana kao neprihvatljiva.

Tokom 2007. godine, bilo je oko 27.2 m ulazaka i 26.5 m registriranih izlazaka. Razlika u brojkama je uglavnom rezultat nebilježenja podataka tokom gustog saobraćaja i zbog postojanja graničnih prijelaza koji nisu uključeni u elektronski sistem.

Granična policija (na svim nivoima) također ručno unosi evidenciju o drugim događajima koji se odnose na migracije u tri knjige: a) evidencija lažnih i falsificiranih ličnih isprava koje su otkrivene, b) odbijanje ulaska na granici (sastavni dio ISM-a) i c) određene mjere koje su poduzete protiv stranaca kao što je udaljavanje (one će

također možda postati dio elektronskog ISM-a). Podaci koji se unose u ove knjige su sljedeći:

- a) mjesto oduzimanja lažne lične isprave, datum oduzimanja, vrsta lažnog dokumenta, zemlja lažnog dokumenta, serijski broj lažnog dokumenta, vrsta falsificiranja, tačno ime osobe, tačno državljanstvo, ime službenika;
- b) ime, prezime, datum rođenja, mjesto rođenja (bez odvojenog spominjanja zemlje rođenja), spol, državljanstvo, broj lične isprave, datum odbijanja, pravna osnova (član) za odbijanje, broj formalnih dokumenta za svaku osnovu;
- c) ime, prezime, spol, državljanstvo, broj pasoša, izvršeno djelo (krivično djelo, prekršaj, upravni prekršaj, druge napomene u vezi udaljavanja).

Evidencije su zasnovane na osobama i godišnje im se dodjeljuje serijski broj. Ako se ista osoba pojavi više nego jednom u istoj bazi podataka, ili se pojavi u dvije različite baze podataka (npr. lažni dokumenti i odbijanje) ova osoba se broji više puta. Upisi koji su u uzajamnoj vezi (npr. članovi iste porodice) broje se kao odvojene osobe.

Zbirna statistika o ova tri skupa podataka se unosi u Excel tabele na mjesečnoj osnovi i e-mailom se prosljeđuje sa lokalnog na regionalni i sa regionalnog na centralni nivo Granične policije. Detaljnija analiza na sva tri nivoa se radi svaka tri mjeseca.

Što se tiče ilegalnih migranata, treba navesti da ukoliko se neka osoba u Bosni i Hercegovini otkrije bez valjanih dokumenata koji bi njen boravak činili legalnim, to u BiH ne predstavlja krivično djelo već prekršaj. Kao takvo registrira se u knjizi dnevnih događaja. Vidjeti Prilog X za popis podataka koji se unose u registar dnevnih događaja.

Za potrebe statističkog izvještavanja, podaci o osobama koje se uhvate u ilegalnoj migraciji unose se u Excel tabelu „Pregled broja i strukture otkrivenih prekršaja i počinitelja“ gdje se također unose i svi drugi prekršaji koji su vezani za granicu. Pored toga, osobe koje se uhvate u pokušaju da pređu granicu ilegalno iz Hrvatske, Srbije ili Crne Gore unose se u posebnu Excel tabelu „Osobe otkrivene u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice“. Vidjeti Prilog XI za popis podataka koji se unose u ove tabele.

Navedene tabele koriste se kao dio obaveznog sistema izvještavanja u Graničnoj policiji. Sve jedinice Granične policije su obavezne da na mjesečnoj osnovi ispunjavaju ove tabele i da ih dostave Regionalnom uredu do 12:00 sati 27. svakog mjeseca, putem e-maila ili faksom. Regionalni uredi vrše agregiranje podataka i obavezni su podatke dostaviti Centralnom uredu Granične policije do 16:00 sati posljednjeg dana tekućeg mjeseca. Centralni ured odmah podnosi izvještaj Jedinici za strateško planiranje i analizu. Ova jedinica priprema periodične statističke izvještaje svaka tri mjeseca. Prilikom pripreme ovih periodičnih izvještaja, provodi određene logičke provjere za potrebe potvrđivanja valjanosti podataka koje dostavljaju lokalne i regionalne jedinice.

Ovi izvještaji, koji pored zbirne statistike također sadrže kratka tumačenja podataka nisu raspoloživi javnosti. Neke informacije iz ovih izvještaja su sadržane u Informaciji o stanju sigurnosti koju na godišnjoj osnovi priprema Ministarstvo sigurnosti BiH.

Podaci o sprječavanju ilegalnih migracija su također objavljeni u Migracionom profilu 2009. Podaci o odbijanju ulaska na granici su objavljeni za period 2001–2009, pri čemu su noviji podaci razvrstani prema vrsti granice na kojoj je došlo do odbijanja ulaska, kao i prema državljanstvu i razlogu za odbijanje. Podaci o ilegalnim prelascima granice su za period 2008-2009. godina razvrstani prema državljanstvu, vrsti granice (kopnena: granica sa Crnom Gorom, Srbijom i Hrvatskom, zračna, granica na moru) i prema smjeru kretanja (prema ili iz BiH). Podaci o mjerama koje su preduzete protiv stranaca

koji nemaju pravne osnove da ostanu u BiH (npr. zato što nemaju pravo na boravak ili su otkriveni da rade bez radne dozvole) se izvještavaju razvrstani prema vrsti preduzete mjere (1. Odluke o otkazivanju bezvизnog ili privremenog boravka; 2. Odluke o otkazivanju stalnog boravka; 3. Odluke o protjerivanju; 4. Odluke o stavljanju stranaca pod nadzor u prihvatnom centru; i 5. Prisilno udaljavanje stranaca iz BiH). Statistički podaci o broju preduzetih mjera prema vrsti mjere (samo od 1 do 4) su dodatno razvrstani prema državljanstvu za godinu 2008.

Podaci o sprječavanju ilegalnih migracija se također razmjenjuju između nadležnih ministarstava unutarnjih poslova Albanije, BiH (Ministarstvo sigurnosti), Hrvatske, Crne Gore, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije i Srbije. U Memorandumu o razumijevanju od 20. novembra 2008, Ministarstva unutarnjih poslova (za BiH Ministarstvo sigurnosti) složila su se da na mjesečnoj osnovi razmjenjuju statističke podatke putem određenih nacionalnih kontakt tačaka u pogledu broja osoba

- otkrivenih u ilegalnom prelasku granice izvan područja graničnog prijelaza;
- otkrivenih u ilegalnom prelasku granice na području graničnog prijelaza;
- otkrivenih u svojstvu organizatora;
- otkrivenih u ilegalnom boravku u zemlji;
- kojima je odbijen ulazak u zemlju;
- kao i o broju podnijetih zahtjeva za azil (u zemlji i na državnoj granici) te o broju otkrivenih lažnih ili krivotvorenih putnih isprava na graničnim prijelazima prema vrsti i zemlji izdavanja.

Svi statistički podaci trebaju biti razvrstani prema državljanstvu. Podaci se razmjenjuju elektronski, u obliku obrazaca, na engleskom jeziku.

4.1.1.6. Podaci o organiziranim ilegalnim migracijama

Standard

Eurostatovo prikupljanje podataka o sprječavanju ilegalnih migracija (baza podataka CIREFI) ujedno obuhvaća podatke o broju uhapšenih organizatora prema državljanstvu, te o broju uhvaćenih krijumčarenih stranaca (prema državljanstvu i vrsti pređene granice: kopno, more ili zračna luka). Te podatke CIREFI-ju na mjesečnoj osnovi trebaju dostavljati nadležne granične službe ili nadležna ministarstva unutarnjih poslova.

Procjena

Granična policija vodi evidenciju o krivičnim djelima koja su vezana za granicu (npr. krijumčarenje migranata, krijumčarenje vatrenog oružja, krijumčarenje droge, itd)

U pogledu krivičnih djela, ne postoji posebna evidencija za krivično djelo krijumčarenja migranata (odnosno, organizirane ilegalne migracije) ili za trgovinu ljudima. Krijumčarenje migranata, kao krivično djelo se ručno unosi zajedno sa drugim krivičnim djelima koja su vezana za granicu (prekogranični kriminal) u općem krivičnom registru. Svaki predmet se unosi u polje jednog retka u knjizi, uz serijski broj svakog predmeta. Evidencija se vodi u predmetima u kojima je početna istraga ukazala na krivično djelo i gdje je predmet prosljeđen tužitelju, a nakon što je tužitelj prihvatio predmet. Tako u većini slučajeva postoji identificirana osumnjičena osoba za krivično djelo krijumčarenje migranata ili drugo krivično djelo koje se unosi u krivični registar.

Krivični registar koji se koristi je isti kao i za druga krivična djela koja evidentira policija. Podaci koji se unose za svaki predmet (nazivi kolona) uključuju: ime službenika koji unosi bilješku, datum krivičnog djela, datum unosa, datum otkrivanja, informacije o žrtvi (adresa, vrsta štete), informacije o osumnjičenoj osobi (ime, mjesto rođenja – državljanstvo nije eksplicitno obavezno čak iako se obično unosi, profesija, da li je osoba recidivist), krivično djelo prema članu krivičnog zakona, datum kada je prijavljeno, datum i vrijeme hapšenja, kada je predmet procesuiran, ko ga je

procesuirao, napomene. Svakom predmetu se u krivičnom registru dodjeljuje serijski broj. Ako ista osoba u jednom predmetu počini više krivičnih djela, ta osoba se broji samo jednom ali se krivična djela navode u odvojenom retku.

Svi jedinični zapisi se zatim prebacuju iz ručno unijete evidencije u krivični registar u elektronskom formatu putem baze podataka. Ova elektronska evidencija se zatim upisuje na CD ROM i jednom mjesečno se dostavlja regionalnom uredu. Granična policija ima 6 regionalnih ureda i 21 lokalnu jedinicu. Odatle se evidencije prosljeđuju Analitičkom centru Centralnog istražnog ureda Granične policije. Podaci se čuvaju za potrebe internog planiranja i redovno se dostavljaju Ministarstvu sigurnosti.

Granična policija nema odvojene evidencije o krijumčarenim osobama (krijumčarenim strancima).

5. Statistika o azilu

5.1.1.1. Institucije nadležne za prikupljanje podataka i upravljanje podacima

Sektor za azil Ministarstva sigurnosti je nadležan za provođenje politike azila i azilantskih postupaka u BiH i on prikuplja podatke o molbama za azil i odlukama o molbama za odobravanje azila.

5.1.1.2. Unos podataka

Standard

Prema Uredbi (EC) br. 862/2007 o statistici migracija u okviru Zajednice, sve države članice na godišnjoj osnovi moraju izvještavati o ukupnom broju i tokovima tražitelja azila u svojim zemljama. Stoga, treba biti uspostavljen sistem za evidentiranje i praćenje tih podataka. Dobra je i preporučljiva praksa evidentiranje pojedinačnih zahtjeva za azil u obliku jediničnih zahtjeva (evidencija o osobi) s jasnim detaljima o rješavanju slučaja i vrsti konačne odluke po zahtjevu. Takva praksa evidentiranja omogućava povezivanje odluka koje se donose na prvom stepenu i kasnijim stepenima, kao i izračunavanje prosječnog vremena koje je potrebno za obradu i drugih indikatora učinkovitosti.

Procjena

Sektor za azil Ministarstva sigurnosti nadležan je za primanje i procesuiranje zahtjeva za azil u cijeloj BiH. Zahtjev se može predati na granici ili u jednom od 16 centara za strance koji su dio Službe za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti. Kada se molba preda na granici, Granična policija to evidentira, a podnositelj molbe se upućuje u Centar za strance gdje se bilježi njegova namjera da zatraži azil. Toj osobi se zatim izdaje potvrda o izraženoj namjeri podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i određuje pravac kretanja i rok koji je potreban da bi stranac lično podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu u Sektoru za azil u sjedištu Ministarstva Sigurnosti. Tek kada se ta osoba fizički pojavi u Uredu Sektora za azil i preda svoju molbu za azil, tek se tada i registrira ta molba.⁴⁴ Baza podataka o azilu treba postati integralni dio Sistema informacija o migracijama (ISM) i trenutno se radi na implementaciji toga modula.

5.1.1.3. Podaci o ukupnom broju i tokovima

Standard

Prema Uredbi (EC) br. 862/2008 o Statistici migracija u okviru Zajednice, sve države članice na godišnjem nivou trebaju krajem godine izvještavati o ukupnom broju osoba s neriješenim zahtjevima za azil (prema spolu, starosnoj dobi i državljanstvu); broju osoba koje po prvi put podnose zahtjev (prema spolu, starosnoj dobi i državljanstvu); te o broju odluka o zahtjevima za azil (prema spolu, starosnoj dobi, državljanstvu i vrsti odluke). Pored toga, visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice prikuplja podatke o broju izbjeglica sa priznatim statusom i pozitivno riješenim odlukama o azilu koje žive u pojedinoj zemlji (prema vrsti i godini odluke).

Procjena

⁴⁴ Prema navodima Sektora za azil, veliki broj molbi za azil koje nisu bile ozbiljne je doveo do izmjene prakse evidentiranja 2004. godine, kada je uveden sadašnji postupak. Prema navodima istog izvora, neslužbene evidencije ukazuju na razliku od 30 do 40 posto između broja osoba koje imaju namjeru predati molbu i broja osoba koje lično zaista i predaju molbu.

U Sektoru za azil se u elektronsku bazu podataka unosi jedinični zapis o svakoj osobi koja zatraži azil. Svaka osoba dobije jedinstveni serijski broj, a uzajamno povezane molbe za azil (npr. članovi iste porodice) se povezuju putem ovog broja. Jedinstveni serijski broj omogućava praćenje osoba kroz čitav sistem i tokom vremena. Shodno tome, podaci o odlukama uključuju i drugostepene i konačne odluke po zahtjevu. Kada osoba podnese drugu molbu za azil, unosi se novi zapis i ta osoba i njena molba se ponovo prebrojavaju (pravi se razlika između podnositelja koji po prvi put predaju molbu i koji ponavljaju molbu). Pojednostosti koje se bilježe u evidenciju uključuju: ime i prezime, datum rođenja, državljanstvo, mjesto rođenja, uključujući zemlju rođenja, datum molbe, vrsta odluke (prihvata se, odbija se, riješena je drugi način), datum odluke, adresa smještaja, otisci prstiju i fotografija.

Evidencija se ažurira odmah po donošenju odluka. Ukoliko se osoba dva puta ne pojavi na zakazanom razgovoru, njen dosje se smatra „riješenim na drugi način“.

U principu, podaci o azilu su povjerljivi. Ipak, podaci se razmjenjuju sa UNHCR-om i objavljeni su u Migracionom profilu 2009. U ovoj publikaciji navedeni su podaci o molbama za azil i odlukama koje su donesene po molbama. Za period 2008. i 2009, statistički podaci o azilu uključuju i broj molbi i broj osoba koje su uložile molbu za azil (jedna molba može uključivati nekoliko osoba) i razvrstani su prema državljanstvu podnositelaca zahtjeva. Podaci o molbama su dodatno podijeljeni na molbe koje se predaju prvi put i ponovljene molbe i na molbe koje ulažu maloljetnici bez pratnje. Podaci o osobama koje podnose molbu razvrstani su prema spolu i starosnoj grupi (0-17; 18-35; 36-59; i 60+ godina starosti), državljanstvu i zemlji rođenja. Podaci o odlukama koje su donesene po zahtjevima za azil odnose se na konsolidirane prvostepene i konačne odluke i razvrstani su prema vrsti odluke (priznat je status izbjeglice; odobrena je supsidijarna zaštita; odobrena je privremena zaštita; molba je odbijena; postupak je obustavljen; i molba je odbačena). Prijavljuje se također i broj riješenih i neriješenih odluka na kraju godine.

6. Statistika o vizama

6.1.1.1. Institucije nadležne za prikupljanje podataka i upravljanje podacima

Odsjek za vize i pasoše Sektora za međunarodne pravne i konzularne poslove Ministarstva vanjskih poslova je nadležan za pitanja viza i prikuplja podatke o vizama koje su izdate u diplomatsko-konzularnim predstavništvima. Pored toga, Granična policija prikuplja podatke o vizama koje se izdaju na granici. Svi ovi podaci se nalaze u jedinstvenoj bazi podataka ISM.

6.1.1.2. Indikatori o vizama

Standard

Član 17 Uredbe (EC) br 767/2008 o viznom informacijskom sistemu (VIS) naslovljen je „Korištenje podataka za izvještavanje i statistiku“ te pruža popis podataka kojima će nadležna tijela za vize moći pristupiti u svrhu izvještavanja i u statističke svrhe. Iako to još uvijek nije dio pravne stečevine EU u smislu stroge obaveze, mogući popis indikatora u vezi s vizama o kojima zemlje moraju redovno izvještavati, uključuje sljedeće podatke: ukupni broj osoba sa važećom vizom (prema državljanstvu te vrsti i trajanju vize); broj zahtjeva za vize godišnje (prema državljanstvu i zemlji podnošenja zahtjeva); broj izdatih viza godišnje (prema državljanstvu, zemlji podnošenja zahtjeva, vrsti i trajanju vize); te broj odbijenih viza (prema državljanstvu, zemlji podnošenja zahtjeva, vrsti i trajanju vize te razlozima odbijanja). Najprikladnijim pristupom se smatra evidentiranje pojedinačnih zahtjeva za vize u jediničnim zapisima (zapisi o zahtjevima za vizu zasnovani na osobi) jer to omogućava povezivanje odluka o zahtjevima za izdavanje viza jedne te iste osobe.

Procjena

Evidentiranje podataka o vizama za Bosnu i Hercegovinu počinje nakon što se ispuni standardni formular zahtjeva za vizu i nakon što ga zajedno sa ostalim potrebnim dokumentima zaprimi diplomatsko-konzularno predstavništvo Bosne i Hercegovine. Zahtjev za vizu može se predati samo (uz nekoliko izuzetaka u kojima jedno diplomatsko-konzularno predstavništvo ima nadležnost za više od jedne zemlje) u zemlji gdje osoba koja ga predaje ima prebivalište u skladu sa zakonom.

Standardni formular zahtjeva za vizu je u štampanom obliku i sadrži sve relevantne osobne i druge podatke, uključujući: ime, prezime, djevojačko prezime, datum i mjesto rođenja, JMBG, spol, bračni status, vrstu i broj putne isprave, zanimanje, naziv i adresu poslodavca, zemlju odredišta, vrstu tražene vize (A: tranzitna aerodromska viza; B: tranzitna viza, C: viza za kratki boravak, D: viza za duži boravak), broj traženih ulaza u zemlju, dužina trajanja posjete, svrha putovanja (zvanična, kultura, obiteljska posjeta, medicinski razlozi, turizam, posao, ostalo), ime, mjesto i datum rođenja za suprugu, imena djece, itd.

Na osnovu podataka prikupljenih putem zahtjeva za vizu, diplomatsko-konzularno predstavništvo BiH može izdati vizu. Izuzetno, kada to zahtijevaju razlozi sigurnosti BiH, humanitarni, ozbiljni profesionalni ili lični razlozi, vize tipa A, B i C može izdati Granična policija BiH i to na 14 graničnih prelaza koji su određeni Odlukom Vijeća ministara BiH. U pogledu evidencije podataka svako diplomatsko-konzularno

predstavništvo BiH (odnosno jedinice Granične policije kada izdaju vize) mora unositi podatke bitne za izdavanje vize u centraliziranu bazu podataka. Služba za poslove sa strancima unutar Ministarstva sigurnosti BiH je nadležna za provjeru molbi za izdavanje viza prije njihovog odobravanja.

Odjel za međunarodne pravne i konzularne poslove u Ministarstvu vanjskih poslova ima pristup svim podacima u bazi podataka dok pojedinačna diplomatsko-konzularna predstavništva BiH imaju pristup samo informacijama koje su oni unijeli u bazu podataka. Podaci koje sadrži viza i koji se unose u bazu podataka su: naziv diplomatsko-konzularnog predstavništva BiH, ime i prezime podnositelja zahtjeva, broj putne isprave, spol, datum rođenja, zemlja u kojoj je izdata putna isprava, vrsta vize, broj ulaza u zemlju, dužina trajanja vize, dužina boravka, broj osoba evidentiranih u putnoj ispravi koje putuju zajedno sa vlasnikom putne isprave.

ISM baza podataka sadrži sve bitne podatke koji su dostupni Ministarstvu vanjskih poslova na svakodnevnoj osnovi te ova baza podataka podržava direktnu izradu izvještaja. Stoga se, u svrhu polugodišnjeg i godišnjeg izvještavanja, izvještaji izrađuju ručno. Izvještaji se uglavnom izrađuju za internu i operativnu upotrebu (npr. broj odbijenih zahtjeva po državljanstvu). Analiza podataka u izvještaju je jednostavna, sa cijelim brojevima i nekim uporedbama za proteklu godinu. Statistički podaci se dostavljaju svakih 6 mjeseci Centru za regionalnu inicijativu za oblast migracija, azila i izbjeglica (MARRI) sa sjedištem u Skoplju, kao i za „*Migracioni profil*“ Bosne i Hercegovine. Svrha „Migracionog profila“ Bosne i Hercegovine je informiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o informacijama o migracijskih trendovima u zemlji. Tabele u Migracionom profilu 2009 koje se odnose na vize u izvještaju uključuju: broj viza koje su izdate razvrstani prema zemlji, starosnoj grupi, spolu i državljanstvu.

7. Istraživanja o viktimizaciji

7.1. Uloga istraživanja o viktimizaciji u krivičnim djelima

Standard

I međunarodni standardi i standardi EU uključuju eksplicitnu preporuku da se provode standardizirana i uporediva istraživanja o viktimizaciji u krivičnim djelima redovno ili na periodičnoj osnovi kao dopuna policijski evidentiranim statističkim podacima. Ta istraživanja treba provoditi vlada, a u idealnom slučaju provodi ih nezavisni nacionalni statistički zavod. Međunarodni standardi navode na zaključak da bi istraživanja o viktimizaciji u krivičnim djelima trebala nastojati doći do procjena *učestalosti i rasprostranjenosti* niza ključnih indikatora zasnovanih na istraživanju. To uključuje analizu viktimizacije u periodu od 12 mjeseci prema vrsti krivičnog djela za: provale u privatni stan, krađe motornih vozila, druge krađe, razbojništva, fizičke napade te seksualne delikte.

Procjena

U BiH, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine i Zavodi za statistiku FBiH i RS nisu do sada provodili niti istraživanje o viktimizaciji niti istraživanje o korupciji.

Međunarodno istraživanje o žrtvama kriminala (ICVS) je provedeno u BiH 2001. godine. Razgovarano je sa ukupno 1.950 ispitanika u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Ovaj dio posla je telefonom obavila agencija za istraživanje iz Sarajeva *PRISM Research*. Gallup je nedavno pokrenuo višegodišnji projekt istraživanja pod nazivom *The Balkan Monitor*, koji uključuje pitanja o povjerenju u različite institucije u zemlji (policiju, sudove, vladu). Pored toga, izvještaji o ranom upozoravanju koje provode UNDP i PRISM Research se objavljuju četiri puta godišnje.⁴⁵ Ovi izvještaji, koji su pokrenuti 2002. godine, sadrže informacije o nizu indikatora, uključujući javni red i ličnu sigurnost. Indikatori uključuju doživljaj provalne krađe, džeparenja, krađe auta, prevare, ucjene, primljene pomoći policije, nivoa zadovoljstva sa reakcijom policije, doživljaj hapšenja bez naloga, doživljaj policijskog maltretiranja, povjerenje u policiju i sudove i percepciju korupcije među policijom i sudovima (ibid, 83).

⁴⁵ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=21&RID=63>

MSARDET
INVESTIGATOR

ANNEX II

ПРЕДУЗЕТЕ МЈЕРЕ ОД СТРАНЕ СТАНИЦЕ ПОЛИЦИЈЕ ПРЕМА УЧИНИОЦУ		ПРИМЈЕДБА
Место становања учioniца	10	16
Кома је извештај-пријава поднијета	11	remarks
Поднијета пријава, извештај и број деловодника	12	what happened with report in the case
Лишено слободе и спроведено	13	other measures
Остале мјере	14	invest persons
Како је дело расправљено	15	reports submitted - but suspect identifier
Кому је извештај-пријава поднијета	16	to whose report submitted
Место становања учioniца	17	address of perpetrator

BOOK OF DAILY EVENTS (LOCAL POLICE - STAT. BANJALICA)

Ред. број	Датум и час сазнања за догађај	Презиме и име подносиоца ПРИЈАВЕ - ИЗВЈЕШТАЈА	С А Д Р Ж А Ј	Кривично Дјело	Прекршај	ОШТЕЋЕНИ СЕКТОР (УЧЕСТВО) DAMNED PARTIES	Презиме, име оценово име и име учиниоца	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	CONSEC FARM name reporting person	3	deception	criminal offence	misdean	SOC. PROPERTY	PRIVATE PROPERTY	Identity of perpetrator

DATE / TIME of reporting

BOOK + APPEALS
FROM PROSEC.

"KTZ"

KTZK

KTM

Crime

Redni broj	Datum prijema	Broj predmeta i naziv drugostepenog suda	Broj i naziv prvostepenog suda, oznaka prvostepenih sankcija i broj oznaka prvostepenog javnog tužioca	Prezime, ime i godina rođenja osuđenog	Krivično djelo
1	2	3	4	5	6
No	date of receiving filed	UNIQUE IDENTIFIER AND NAME OF COURT	UNIQUE IDENT. OF THE COURT IDENTIFIER IN THE FIRST INSTANCE	Name/ Family name and year birth of convicted person	Criminal offence
			+ NAME COURT FIRST INSTANCE +		
			SANCTIONS in Instance decision no of the		
			first instance prosecutor		

Ž A L B E

APPEALS

HOW
PM SUE
THE
COURT

Javnog tužioca FROM P.M.		Okrivljenog FROM CONVICTED PRISON		Oštećenog FROM VICTIM		Datum vraćanja predmeta	Način rješavanja u J.T.	
Zbog odluke o kazni mjere bezbjednosti i oduzimanja imovinske koristi	Zbog drugih razloga	Zbog odluke o kazni mjere bezbjednosti i oduzimanja imovinske koristi	Zbog drugih razloga	Zbog odluke o kazni	Zbog drugih razloga		Pismeni prijedlog	Odstanak od žalbe (čl. 383. ZKP)
7	8	9	10	11	12	13	14	15
because the decision on penalty and security measure, seizure of the proceeds	x other reasons as 7	as 7	as 8	decision about penalty	as 8	date for returned	written proposal	appeal was offered

How
held in
the court

Održana sjednica kod suda		
Nejavna sjednica vijeća i datum	Javna sjednica vijeća i datum	Izmjena optužnice (čl. 344 st. 5 ZKP)
16	17	18
in camera hearing date	public hearing + date	change of indictment

II INSTANCE DECISION

DRUGOSTEPENA ODLUKA

Prvostepena odluka preinačena zbog povrede KZ	Prvostepena odluka potvrđena	Kazna povišena - pooštrena	Kazna snižena - ublažena	Preinačena mjera bezbjednosti i mjera oduzimanja imovinske koristi	Prvostepena odluka ukinuta zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja	Prvostepena odluka ukinuta zbog bitne provedbe odredaba ZKP
18a	19	20	21	22	23	24
<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">Inst. dec changed because of violation of the criminal code</p>	<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">Inst. decision confirmed</p>	<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">penalty</p>	<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">penalty</p>	<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">security measure changed and asset seizure changed</p>	<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">Inst. decision annulled due to falsely established facts</p>	<p style="transform: rotate(-90deg); transform-origin: left top;">Inst. dec. annulled due to error in law - procedure code</p>

Evidencija pojava i problema	PRIMJEDBE
25	26
Records of events and problems	Records

